ԹԻՒ 7811   30 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1911   ՈՒՐԲԱԹ
12 janvier 1912 N. 7811
نومرو ۷۸۱۱ ۳۰ كانون اول ۱۳۲۷ جمعه

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
Գ. ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ-ԳԱԼԱԹԻԱ

آره‌ولك
يومی سياسی غزته
مدير مسئول وصاحب امتياز ك. بوياجيان
درسعادت — غلطه
ابونه فياتلری پوسته اجرتيله برابر ولايات
ايچون سنه‌لكی ۱۰۰ آلتی آيلغی ۵۴ غروشدر .

نسخه‌سی ۱۰ پاره
10 ՓԱՐԱ

آره‌ولك
AREVELK

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ՝ Ե. ՕՏԵԱՆ
IMPREMERIE AREVELK FONDÉ EN 1883
بازار ایرتسندن ماعدا هر كون نشر اولنور .

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

		Տարեկան	Վեցամս.
Գաւառներու	համար	100	54
Արտասահման	»	35	20 ֆր.

Journal arménien
DIRECTEUR
K. BOYADJIAN
Gons/ples Galata

Բաց Նամակ

Սիրելի Երուանդ,

Կարդացի «Կնոջ ստորադասութեան» մասին գրած յօդուածներդ, ուր ի պաշտպանութիւն թեզիդ, իմաստասէր գիտունէ մը փոխառիկ «գիտական» ծանրակշիռ փաստեր կը ներկայացնես, ծածուկ, գաղտնապահ երգիծանքով մը, զոր կը սիրես յաճախ գործածել, և որուն լաւին քմծիծաղը ես զօրութեամբ կ'իմանամ լրջերեւոյթ տողերուդ ընդմէջ…

Միտք չունիմ, և ոչ ալ ձեռնհասութիւն արդէն, հերքելու Ժան Ֆինօի քիմիական տարրալուծումին արդիւնքները, վէճի բռնուելու իրեն կամ քեզի հետ մարդուն և կնոջ պարունակած արեան գնդիկներուն թիւին կամ ֆոսֆորի ալ չոր քանակութեան մասին։

Մէկ կէտի մը դէմ միայն կ'ուզեմ առարկել սակայն. որովհետեւ միտքիս ու միտքիս ծանր եկաւ անիկա, և չի կրցայ կլլել, հակառակ այն խոր յարգանքին զոր միշտ տածած եմ գիտուններու կողմէն հռչակուած գիտական բանաձեւերուն հանդէպ։

Կ'ըսես թէ «ֆիզիկական կազմուածքը նուազ քլօրիւր դը սօտիօմ կը պարունակէ։ Արդ, կենդանի էակներու աստիճաններուն մէջ, աւելի զարգացածները միշտ աւելի աղ ունեցողներն են. թռչուն մը աւելի աղ ունի քան ձուկ մը, ու վերջինը աւելի բարձր է գորտէ մը, որ ա՛լ աւելի նուազ աղ ունի։ Եւ որովհետեւ կնոջ մը մարմինը նուազ աղ կը պարունակէ քան էրիկ մարդու մը մարմինը, կինը միշտ ստորադաս պիտի ըլլայ մարդէն»։

Հոս է որ կը ծառանամ ու կ'առարկեմ. առարկութիւնս թէեւ զուտ «գիտական» տեսակէ չէ, իրա՛ւ, բայց նուազ նկատառելի չէ ատ պատճառաւ։ Անիկա աւելի լեզուաբանական է, և լեզուաբանութիւնը մեծ գիտութիւն մըն է, պիտի ըսէ քեզի Կ. Յ. Բասմաճեան, Եօանէքուի լեզուաբանական բառարանին մեծանուն… կատօ կարար շարունակողը։

Եւ հայ լեզուն նոյն ինքն է որ ուժգին կը բողոքէ, իր կարգ մը բառերուն բոլոր ուժովը կը բողոքէ մէջ բերած գիտական հաստատումներուդ դէմ, և զանոնք ստուգաբանօրէն կը հերքէ, կը ջրէ։

Բացատրե՛մ միտքս

Աղ բառը հայերէնի մէջ խել մը խիստ կարեւոր բառերու արմատն է, ծնունդ տուած է, որոնք ընդհանուր կերպով և նախամեծարօրէն՝ կը գործածուին կիներու համար, յորակումն իրենց ինչ ինչ յատկութեանց և թերութեանց…

Ես թուեմ ու դուն մարկ ըրէ.

Պէտք ըսեմ ամենէն յատկանշական բառէն,— որ իմ է՛ն հզօր և… գեղեցիկ փաստս է. և ահիկա է՝

Աղուոր բառը (արմատ՝ աղ)։

Իգական սեռին «աղուոր» սեռ չէ՞ն ըսեր։ Ստուգաբանօրէն ասիկա կը նշանակէ աղ ունեցող սեռ։

«Աղուորութիւնը» յատկանիշը, մենաշնորհը և ստորոգելիքը է կանանց մարմնոյն, և անոր բոլոր մասերուն…

Ո՞նց աչքերը, որո՞նց ձայնը աղու կ'ըլլան. եթէ ոչ կիներունը։

Ինչ է անունը անմեղ ու շնորհալի էակին որ կնոջ աղուոր յառաջաբանն է.— Աղջիկ։

Էրիկ մարդը պեխ ու մօրուք կ'ունենայ իր դէմքին վրայ, իսկ կինը.— Աղուամազ։

Կիները չե՞ն միթէ աշխարհիս ամենէն «համով հոտով» էակները. ու ինչպէս պիտի կրնային ալ ըլլալ՝ աւելի «համով» ըլլալ եթէ աւելի աղ չունենային, կամ ինչ որ նոյնն ըսել է՝ եթէ աւելի աղուոր չըլլային։ Անհամ կիները մատի վրայ կը համրուին մեր չուրջը. իսկ անհամ էրիկ մարդիկը մազի վրայ բաց մազերնին ալ չի բաւեր զանոնք հաշուելու, աւա՜ղ…

Գիտես որ կիներ կան որոնք փորձանք կը բերեն զիրենք սիրող մարդոց գլխուն. «լա ֆամ ֆաթալ» կ'ըսեն գաղղիացիք. Աղետաբեր կին, կ'ըսենք հայերէն։

Էրիկ մարդը, որ ուրիշի քով ծառայէ՝ սպասաւոր կ'ըլլայ, կինը՝ աղախին։

Առաջինը երբ անբարոյականութեան մէջ ինկնի, կ'ըլլայ ցոփակեաց մը. իսկ կինը՝ աղէճ մը։

Դեռ երկարե՞մ, բայց «աղէ՛, բաւական է» կը մտածես հայկաբար. կարճ կը կապեմ ուրեմն և կը յուսամ որ աղէկ մը համոզուեցար, հարուստ ապացուցմունքէս յետոյ, Ժան Ֆինօի աղաբանական փաստին անգթութեանը։

ՄԻՔԱՅԷԼ Ս. ԿԻՒՐՃԵԱՆ

ԻՄ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ Օ՛ՐՈՎ, ԿՈՏՈՐԱԾ ՉԸԼԼԱՐ»

Այսպէս կը յայտարարէր անհա մեր նախկին Ներքին գործոց նախարարը իր նախարարութեան օրով. և եթէ մեր յիշողութիւնը չի սխալիր, իրաւցնէ ալ սահմռկեցուցիչ դէպքեր չպատահեցան մինչեւ իր հրաժարման օրերուն մերձենալը։

Իր յաջորդներուն օրով դժբախտաբար գործերը բաւական դէշ գացին։ Կ'ըսուի թէ այդ խիստ կարեւոր պաշտօնին գլուխը պիտի անցնի Թալաթ պէյ։

Կ'ուզենք որ մեզմէ շատերուն միտքէն անցածը ես բացայայտ խօսիմ.— Ներքին գործերու նախարարութիւնը Օսմ. կայսրութեան համար, արտաքինէն աւելի փափուկ և դժուարին է. և աւելի առաջ կրնամ երթալ մինչեւ իսկ ըսելու թէ մեր արտաքին քաղաքականութիւնը, գրեթէ միակ բացառութիւնն ըլլալով բոլոր ուրիշ երկիրներու մէջ, միշտ ներքինին ծնունդն է եղած, և կամ անոր սերտօրէն կապուած։

Օրինակներ մէջ բերելու հարկ չենք տեսներ, քանի որ քանի մը տարիներէ ի վեր մանաւանդ, երկրին վիճակը և քաղաքականութիւնը այնքան փոփոխութիւններ կրեցին որ դպրոցական պատանին իսկ կարող է այսօր Թուրքիոյ պատմութիւնը գրել ճշտօրէն և մանրամասնօրէն։ Ներքին գործոց նախարար մը չի կրնար չտեսած ըլլալ այս պարզ իրողութիւնը, և երբ ներքին գործերը վարելու կը կոչուի, անշուշտ համոզուած է որ արտաքին քաղաքականութեան ալ նպաստաւոր կամ աննպաստ ուղղութիւններ սահմանելու դիրքին մէջ կը գտնուի. և հետեւաբար ամենէն աւելի լրջամիտ, արդարասէր և ուղղամիտ խորհրդատուներու պէտք ունի։

Աւելորդ չեմ համարիր, յօդուածս վերջացնելէ առաջ յիշեցնել երկու խիստ կարեւոր ճշմարտութիւններ, մին՝ յիշել գործին և եղին առածը, միւսը՝ ճշմարիտ և իրական հաւասարութիւն և արդարութիւն ցեղերու մէջ։

Ապա թէ ոչ, կ'ուզէք նէ օրը երկու անգամ նախարար փոխեցէք, օգուտ չունին։

Յօդուածիս սկիզբը մոռցայ ըսել սա պարագան, թէպէտ և բուն այդ իսկ էր սկսելուս նպատակը։

Թալաթ պէյ ըսաւ և գործադրեց «Իմ օրով կոտորած չըլլար». եթէ այսօր նախարար ըլլայ և անգամ մըն ալ ըսէ նոյն ուխտը, մենք չպիտի բաւականանք առով և պիտի պահանջենք որ իր յաջորդներուն (որ այսօր արդէն եղած են նաեւ իր նախորդները) օրով գործուած ոճիրներուն հեղինակները խստիւ պատժէ, իբրեւ տէր մը որ յանկարծակի տուն կը դառնայ և կը գտնէ իր ծառան զեխ, արբեցեալ և ոճրագործ. զի կը կարծէր թէ իր աչքը «պիտի յամէ և սկսած էր հարկանել ծառաներն ու աղախինները»։

«Թշուառականներ, պէտք է ըսէ նախարարը, կը կարծէիք որ ալ չպիտի՞ դառնամ. եկէք հիմա քաւել ձեր մեղքերը, որ իրենց պարզութեանը մէջ, Քոլերայի միքրոպին պէս երկրակործան և մահացու են»։ Ամէն։

ԽՈՍՐՈՎ

ՏԱՐՕՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Կ'ըսուի թէ Օսմ. Սահմանադրական կեդրոնի կառավարութիւնը այս անգամ հաստատապէս որոշած է պնդգլուխ Քիւրտերուն իր ուժը ցոյց տալով խօսք մը հասկցնել. ալ հերիք է. չափ ու սահման անցուցին։ Սակայն շնորհիւ Մշոյ էշրաֆներուն, Քիւրտերը ալ զիրենք ցոյց պիտի տան կառավարութեան և պիտի մրցին անոր հետ, հասկցնելու համար թէ իրենք ալ բան մըն են, կրակի հետ խաղալ չըլլար։ Այսպէս, երբ ասդին Մշոյ և Բաղէշի մէջ կառավարութիւնը հայկական գաւառներու ջարդարարին՝ Հաճի Մուսա պէյի վրայ գործ երկելու պատրաստութիւն կը տեսնէ, անդին աւազակապետը ամէն բան հասկցած կ'ըլլայ, ըսելին վրայ կ'ելլեն իր բարեկամները՝ Մշոյ գաւառակներու գլխաւորները, այն արդարացումով թէ Հաճի Մուսա պէյը յանցաւոր չէ, յանցաւորը կառավարութիւնն է, ան ալ գիւղի ու արժանապատուութեան տէր մարդ է, եթէ մինչեւ հիմա անոր յարմար պաշտօն մը՝ միւտիրութիւն մը տրուէր, այս դէպքերը տեղի չէին ունենար։ Ոտքով ու ձեռքով բացէ ի բաց կը նետուին կառավարութեան գործերու մէջ անոր ծրագիրը ի գլուխ հանելու համար և ահա գաղտնի ճանապարհներով Հաճի Մուսա պէյը Մուշ առաջնորդելու համար, կինը և իր հարազատութիւնները, ինչպէս գիտեն Արեւելքի յարգելի ընթերցողները, շաբաթ մը առաջ փախուցեր էին քաղաք, իրենցմէ մէկը (այս պաշտօնը Խօճա Ֆէհիմին կ'առաջարկեն, ինչպէս ինծի կ'ըսէր անոր եղբօրորդի Շէմսէտտին պէյ քանի մը

مختلف مملكتلرده ذكره شايان وقعه‌لر

انكلتره . — سال جديدك ورودی مناسبتيله بوراده توزيع اولنان توجيهات پك آز برمدت دوام ايده‌رك ، شمدی نهايته ايرمشدر .

توجيهات مذكوره اوچ جفت « روايوم » اون دانه « بارونه‌ت » ويكرمی آلتی دانه‌ده شواليه‌دن عبارتدر .

شواليه عنوان احترامنی حائز اولمق اوزره كسب استحقاق ايتمش اولانلردن سير والانتين شيرول نام ذات بالخاصه شايان ذكر بولنمقده‌در .

موسی اليه « تايمس » غزته‌سنك قسم خارجيسی محرری بولنديغی كبی فرانسزلرك عنعنات مليه‌سنی فوق‌العاده بر اعتبار ايله قبول ايدنلردندر .

سير والانتين كندی تحصيلنك قسم اعظمنی فرانسه‌ده وآلمانياده كسب ايتمشدر .

فرانسز دارالفنونده ادبيات شعبه‌سندن مأذون اوله‌رق ، انكلتره خارجيه نظارتنده ۱۸۷۲ تاريخندن ۱۸۷۶ سنه‌سنه قدر اجرای مأموريت ايلمشدر .

بوندن صوكره موسی اليه آوروپای عثمانيده ، آسيای عثمانيده ، مصرده ، ايرانده اقصای شرقده ، آمريقانك حكومت متحده‌سنده و انكلتره مستملكاتنده پك اوزون مدت دوام ايدن برسياحتده دخی بولنمشدر .

سنين وفيره‌دنبرو برلينده « تايمس » غزته‌سی مخابری بولنوب ، والحاصل ۱۸۹۹ تاريخنده سير والاسی استخلاف ايده‌رك ، جريدهٔ مذكوره‌نك قسم خارجيسنه مدير تعيين اولندی .

سير والانتين بو وسيله ايله شرق مسئله‌سی اوزرينه غايت مهم برطاقم اثرلر دخی تأليف ايتمشدر .

موسی اليه ، روس ، وفرانسز محررلرينك اول امرده ائتلاف عمومی‌يی تأمين ايتمك اوزره حاضرلامش اولدقلری افكار سايه‌سنده بوكون برشان شرفه نائل اولمش قسمندن معدوددر .

زيرا بونلرك سعی وغيرتلری ايله اولا اوچ جهتدن دخی متقابلاً حسيات صميمانه حصوله كلدی وصوكره‌لريده ائتلاف مثلث ظهوره كله‌رك ، احتسسات متقابله دها صيقی برصورتده تقويه ايدلدی .

ذات موسی اليهك بويله‌جه ترفيع وتحسين ايدلمسی ايله اون سنه‌دن برو « تايمس » جريده‌سنك كال جديت ، نفوذ ومكنت ايله تعقيب ايتمكده اولديغی استقامت سياسيه‌نك رسماً تشويق وتقدير اولنمسی تظاهر ايتمش عد اولنه‌بيلير .

مجارستان . — مجارستان هيئت وكلاسی رئيسی قونت هدروارى برمرض مهلك ايله مضطرب اولديغندن وجودی اوزرنده بر عمليات اجرا وموفقيت ايله نتيجه‌پذير اوله‌رق ، هيچ برصعوبته محل براقمامشدر .

بلچيقا . — كانون ثانی افرانجی‌نك برنجی كونی بروكسلده فرانسز سفارتخانه‌سنده‌كی رسم قبول اثناسنده اوراده حاضر بولنان فرانسزلردن قسم اعظمی بلچيقا قرال وقراليچه‌سنك صحتی نامنه اجرای مقرر اولان مراسمه اشتراك ايتمه‌يی كنديلری ايچون برشرف عد ايتدكلرينی رئيس جمهوره عرض ايتمشلردر .

اشبو تظاهرات دوستانه قراله بيلديريله‌رك ، قرال البرت دخی كنديسنه قارشی فرانسزلرك اظهار ايتمش اولدقلری احتساساتدن طولايی فوق‌العاده ممنون ومسرور اوله‌رق ، كندی تشكرات صميمانه‌لرينی بروكسلده بولنان فرانسزلره عرض ايتمكی باش وكيله امر ايتمشدر .

« تان »

(۲۳۲)

عبدالحميد و شرلوق هولمس

اوچنجی قسم

اوتنجی فصل

خاتمه

ما‌بينجی اوقدر صادق بركيمسه ايدی‌كه ديناميتلرك ظاهره اخراج اولنمه‌سندن صوكره بيله عبدالحميد اونی قباحتلی عد ايده‌ميوب يالكز سرايدن اوزاق برمحله اعزام ايده‌رك ، اكتفا ايتدی ،

فقط مادام ژولی‌نك بيانات واعترافاتی بوقدرله قالميوب ، بك اوغلی ، اسكدار ، وحتی چكمجه‌ده بيله صاقلانمش ديناميتلر اخراج ايدلدی ...

عبدالحميدك آرتق بوسبوتون شعورينه خلل كله‌رك ، مادام ژوليدن بردقيقه بيله آيريله‌ميوردی وبتون امنيتنی اونك اوزرينه تمركز ايتمشدی .

لكن ديناميتلر آرتق بيتمشدی .

سابق آنارشيستلرك رفيقه‌سی مادام ژولی دخی بونی اعتراف ايديوردی . عبدالحميد ايسه مادام ژولی‌يه خطاباً :

— خاير بوحريفلر دها بشقه يرلره ده ديناميت وضع ايتمشلردر ، اونلری‌ده اخراج ايتملی‌سكز !

ومادام ژولی‌يی ممنون ايتمك اوزره اونی هردرلو احسانلر ايله تلطيف ايديوردی .

شمدی مادام ژولی سرايده برموقع مخصوص اله كچيرمش اولديغندن هركس اوكنده سرفرو ايتمكده ايدی .

ايلك كونلرده شو مجهول مادامك موفقيتلرندن كندی دخی مستفيد اولديغی ايچون عزت پاشا پك ممنون ايدی .

فقط علی‌التدريج مادام ژولی‌نك عبدالحميد اوزرينه اجرای نفوذ ايتديكنی كوره‌رك ، اوكا فنا برنظرله باقيوردی .

عزت پاشا مثللو ديكر مابين همايونه منسوب اولانلر دخی مادام ژولی‌دن پك حظ ايتميورلر ايدی .

زيرا مادام كندی موفقيتلری ايله وخدمات صادقانه‌سيله هپسندن زياده برموقع احترام الده ايتمشدی .

مادام ژولی بتون جريان احواله واقف ايدی ايسه‌ده كندی اقتدارينه زياده‌سيله امين اولديغی ايچون كيزليدن موجود اولان دشمنلرينه هيچ اهميت ويرميوردی .

شمدی ديكر آنارشيستلری دردست ايدوب ، مملكتدن خارجه چيقارمق ايدی .

سلطان عبدالحميد بومقصدی تعقيب ايده‌رك ، تكرار كندی رهبری اولان مادام ژولی‌نك معاونته مراجعت ايتدی ايسه‌ده مادام عبدالحميده خطاباً :

— شوكتمآب افندم ! بندن غايت مشكل برشی طلب ايديورسكز اونلرك مواد اشتعاليه‌سنی ظاهره اخراج ايتدكدن صوكره اونلری نصل شمدی كوستره‌بيليرم ؟

— فقط هيچ دكل ايسه اونلردن برقاچنی طانيرسكز ...

— اوت ! بوجهتی انكار ايده‌مم ، لكن بونی اجرا ايتمكه‌ده جسارتم يوقدر ... چونكه بوقبيل برغمازلغی بكا هيچ عفو ايتمزلر ...

— بن هردرلو امنيتی سزه ويره‌بيليرم حتی بو اوغورده بتون عسكريمی نفسكزك محافظه‌سی ايچون حصر ايده‌بيليرم ...

عبدالحميد غايت زياده رجا ايتدی ، ومبذولاً ذی‌قيمت تعهدلر ويردی‌كه نهايت مادام ژولی ايكی كون ناموجود اوله‌رق ، تكرار تحرياتده بولنوب ، آنارشيستلرك كيزلاكاهنی بولمغه سوز ويردی .

اشبو يكی تحريات ايكی كون دوام ايده‌رك ، مادام ژولی تكراراً يلديزه عودت ايتدی .

سرايدن ايچرويه داخل اولور اولماز عزت پاشايی كورمك ايسته‌دی .

عبدالحميدك سوكيلو عزت پاشاسی شوكتمآب افنديسنك حضورنده غايت مهم برايش ايله مشغول اولمشدی .

مع‌مافيه مادام ژولی‌نك عودتی وهمان كنديسنی كورمك اوزره ارزوسی طويديغنده علی‌العجله دائرهٔ مخصوصه‌سنه كلدی مادام ژولی اوراده كنديسنی بكلمكده ايدی .

عزت پاشايی مادام كورر كورمز غايت محزون برچهره ايله وسلام بيله ويرميه‌رك :

— پاشا ! شوكتمآب افندمزی غايت بيوك برتهلكه تهديد ايديور ! اوت غايت وخيم برمخاطره ...

عزت پاشانك رنكی اوچه‌رق :

— نصل مادام نه ديبورسكز ، امان رجا ايده‌رم فكريكزی چابوق ايضاح ايديكز .

— اوت ! بنم يكی تحرياتمك نتيجه‌سی شو اولدی‌كه شوكتمآب افندمزك وجود مقدسلرينه قارشی يكی برسوء قصد حاضرلنمقده‌در هم بوكره ... سوء قصد سرای ايچنده اوله‌جقمش ...

— سرای ايچنده‌می مادام ژولی لكن بويله برسوء قصد غير قابلدر سزه ياكلش معلومات ويرمشلردر .

— بالعكس استحصال ايتمش اولديغم معلومات غايت طوغرودر ...

شو صوك كونلرده آوروپالی آنارشيستلر وترك قوميته‌لری آره‌سنده برائتلاف حاصل اوله‌رق ، ايكيسی بردن توحيد فعاليت ايتمشلردر .

— فقط همتكزله بتون ديناميتلر ظاهره اخراج اولنمشدر ...

— خاير افندم ، هپسی اوقدر دكل ايمش برصندوق‌مه‌ليت دها كندی‌اللرنده بولنمقده‌در .

— مذكور صندوق نره‌ده‌در ؟

(مابعدی يارين صباح)

استخراجاً طبعی ممنوعدر

տներու ներկայութեամբ) ուղղակի չէալ էնէր համբայ կը հանեն, իսկ հոս ալ, կառավարութեան պաշտօնեաներուն մօտենալով, կ'առաջարկեն որ գործը իր տեղէն չշարժի, կառավարութիւնը թող իրենց պատուոյ խօսք տայ որ հաճի Մուշայ պէտի մաշին չմօտենայ ու չքանդարկէ, իրենք կը բերեն յանձնեն: Անիկա իր բացատրութիւնները տալէ յետոյ, կ'ըսէ թէ ի վարձիր աշխատութեանց՝ ապահովութիւններուն և գոհութիւններուն պէտք է արձակուի, ապա թէ ոչ, «կառավարութիւնը թող բռնէ, եթէ կրնայ» իրենց պաշտօնակիցը նետելով, Օսմ. Սահմանադրական պաշտօնեաները երեսին կը նետանան, իրենց ազդեցութեան յաղթանակովը: Կ'ըսեն թէ այս մօտ դիմումներ ըրեր են Բաղէշ ու կեդրոնին ալ եթէ առաջ է այդ լուրը, ի՞նչու կառավարութիւնը այդ չփացմունքներուն դառ մը չի տար, իբրեւ մեղսակից և եարաղան աւազակին, թէ ի՞նչ եղաւ Մշոյ երափինրու կատարած դիմումները կառավարութեան մօտ, բան մը դուրս չելաւ, միայն այս յայտնի է որ Խնուսի մէջ մարդ չէ մնացեր բացի քանի մը ռայեայ փիւրտերէ և յաւիտենական աղքատ Հայերէ. փախեր է ալ՝ն ալ, Խօյանն ալ և փախուցեր իր ընտանիքը, իր անասունները ու իր հարստութիւնը, ո՞ր, թող հայերն Մշոյ բանակայ թուրքերին, մաս մը Մուշ՝ քաղաքին մէջ, և մաս մըն ալ Վարդօ: Կառավարութիւնը բան ու գործ չունի, թող Անատոլու Զաքրեանն փնտռէ. ան իր տեղը գտած է իր զօրաւոր պաշտպաններու գրկին մէջ և իրեն մօտ երկնցող մը չկայ:

Անցեալները մէկը կ'ըսէր որ Ռուշտ էֆ.ի հետ Խաս գիւղի խոտի տասանորդ հաւաքելու գացած էր, որպէս զի Տարօնի Զաքրեանը իր հոգին ազատէ գործերու ձեռքէն և փախչելու ու փախցնելու պատրաստութիւնները տեսնելու համար միջոց տրուի իրեն. գործը Խաս գիւղ հասնելուն պէս, գիւղի ազդեցիկ անդամներէն Ռուշտէ էֆ.ն կը ներկայանայ հարիւրապետին ու կ'առաջարկէ, ըսելով. «Մեր գիւղը դրած կ'երթաս այս քիչուոր զօրքերով, հաճի Մուշայ պէտի դէմ դնել դժուար է, առաջ անցնելու սեփական քիչ մը վազ անցիր; հոս պահէ, գէշ Մուշ, օգնական զօրք և թնդանօթ դրկեն, յետոյ գնա». և օր մը հոն կը պահանջէ զինուորական ջոկատը:

Զօրքը ետ դարձնելու համար կ'ըսէին Ալադաս բէս Մալխաս անուն ասորին աբարածն ալ Մուշ եկեր է, թէեւ զէնքը դեռ չտեսայ, որպէս զի դիմումներ ընէ կեդրոնի կառավարութեան թէ «Զօրքը իրենց նեղութիւն կուտայ, չեն կրնար պահել, ետ բերել տալ». վերջապէս ամէն կողմէ դժուարութիւններ է որ կը հանեն կառավարութեան առջեւ և ապացուցանելը ձերբակալելու արգելք կ'ըլլան. դատաւորին իշխանութիւնները անզօր, կեդրոնն ալ հեռու, ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր խեղճ ազգին վիճակը չենք գիտեր: Եթէ կառավարութեան գործողութիւններուն նպաստաւոր կէտ մը կայ, ձիւնն է, որ չորս կողմը ծածկելով, կ'արգիլէ ապստամբներու խոլ վազքերը գիւղէ գիւղ և թաքստոցէ թաքստոց:

Որու գիտեն Հայերը, կեդրոնին, հաւատար, որովհետեւ Հայերը ասոր անդէկութիւններ կուտան կ'ըսէ և իրենց խոսմ հայրենակիցները կ'ամբաստանեն. տեղական իշխանութիւններուն, կարեւորութիւն չեն տար, հայուն ճակատագիրը այդպէս: Նախորդ չարթուն պատահած դէպքերու առջեւ թումբ մը կանգնելու և նոր դէպքերը արգիլելու համար, ի մէջ այլոց, հեռագիր մըն ալ Խասն Մօղովի դիւանը առած էր կեդրոնը, ընդդէմ ներքին գործոց նախարարութեան և օրիշակները Պատրիարքարան ու Մուշ ի սամ. երեսփոխան Գեղամ էֆ.ին և միւս երեսփոխան Հաճի Իլեաս էֆ.ի:

Աւասիկ այդ հեռագիրը. «Դաճլը գաւս վէ դասադ սէյյամ իդիմէթ, ինայէ սէհսէրսէ, մուճիբինճէ բիլհասսա էճլէթոր:» Ներքին գործոց նախարարը այս հեռագիրը առնելուն պէս, հոս քոմիսէրին կը հրամայէ քննութիւն մը կատարել թէ որո՞նք են այդ յանցաւորները որ կ'ըսեն ժողովուրդը սարսափի մէջ կը գտնուի, կառավարութիւնը անտարբեր է, իբրեւ թէ բան մըն ալ տեղի ունեցած չըլլար, մեր Ասմէտ քոմիսէրն ալ տարիքներ գրելով Խասն Մօղովի ատենադպիր Տ. Աստամ քէնյ. Բարսեղեան և ատենապետ Ցարութիւն էֆ. Մկրտիչեանի, զանոնք տունը հրաւիրած էր. առաջինը ամենայն մեղկութեամբ և վատութեամբ ուրացած էր թէ հեռագրութեան պատճառ. նոյն օրը ժողովին ինք ներկայ գտնուած չէ, միայն ժողովի որոշմամբ հեռագիր պատրաստուած ըլլալը իմանալով ստորագրեր է, իսկ դէպքերու մասին ինք տեղեկութիւն մը չունի, բայց վերջինը իր քով պատրաստ գտնուած դէպքերու ցուցակի համաձայն հիացուցեր է հարցաքննիչ քոմիսէրը, որուն բան մը չէ կրցեր պատասխանել. եթէ ոչ ըսել, այո՛, այս դէպքերու ծածուկն մասը տեղի ունեցած է մեր ալ գիտենք, սակայն «էհալի տէհշէթտէ», «հուքիւմէթ թէվլէթիլէ թէմմէօր». ո՞ր են: «Տէհշէթ չկա տեսնի՞ր, եկեր դաշտ, ակէ Մոկունքէն և հասեր Մուշաղէն, խեղճ գիւղացիները մինչեւ առաւօտ անքուն դուրս կը մնան և հսկողութիւն կ'ընեն, sticte չէ ի՞նչ է, կառավարութիւնը ի՞նչ ըրաւ գիշերային յարձակումները արգիլելու և ապահովութեանց առաջքը առնելու համար» պատասխանելով կը մեկնի ատենապետ էֆ.ն:

ՏԱՐՕՆՑԻ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Թեհրանէն քաշուած հեռագրի մը համաձայն, զրոյց կը շրջի թէ Սիւէհնար հիւսիսային Պարսկաստանի կուսակալ պիտի կայ, գուր ռուսական քոնթրոլի տակ, մինչ ամբողջ հարաւակողմը պիտի կառավարուի Պախթիարիներուն կողմէ, անգլիական թեւարկութեան ներքեւ: Խնամակալը ներկայացուցիչ հանգամանք պիտի ունենայ: Պարսկաստանի բաժանումը իրապէս տեղի պիտի ունենայ, թէեւ Պարսկաստանի հողային ամբողջութիւնը պահուած պիտի ըլլայ աշխարհի առջեւ: Ամերիկացի Պ. Շուսթըր մօտ օրէն ճամբայ պիտի ելլէ: Եփրեմ Խանի վարչութիւնը մասնակցութեան յանձնաժողովին կ'անդամակցին Պելճիքացի Պ. Մօրնառ, Պ. Միրզուվեց, Պ. Բօսրով:

∴ Թայմզ ի վեր հանելէ յետոյ հարաւային Պարսկաստանի մէջ տիրող անապահովութիւնը, կը յայտարարէ թէ Անգլիա պէտք է անմիջական կերպով գրաւէ Պարսկային Ծոցին վրայ գտնուող նաւահանգիստները, Պարսկաստանի մէջ Անգլիոյ ունեցած առեւտրական և քաղաքական շահերուն համար:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԸ ՀՐԱԺԱՐԱԾ

Ծովային նախարար Պ. Տէլքասէ արտաքին գործոց նախարարութիւնը ընդունած է: Մամուլը կարծիք կը յայտնէ Պ. տը Սէլվի հրաժարման մասին: Քանի մը լրագիր Պ. Քայեօյի վրայ յարձակելով դահլիճին հրաժարականը կը կանխատեսեն: Հաւանաբար Երեսփ. Ժողովին մէջ հարցապնդում ըլլայ: Պ. Տէլքասէի տեղ ծովային նախարար անուանուած է Միջերկրականի նաւաբաժնին նախկին վերին հրամանատար փոխ-ծովակալ Մէրլինէ: Լրագիրները գոհութիւն կը յայտնեն որ երկրին արտաքին գործերը փորձ և կորովի ձեռնարկէտ մը կը յանձնուին:

∴ Բարիզէն առնէ գիշերուան թուով քաշուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ֆրանսական դահլիճը հրաժարական տուած է:

ՉԻՆԱՍՏԱՆ

Թիայէնի գերման զինուորներուն մէկ մասը հրաման առած ըլլալով երկրին ներսերը մեկնելու, Չինի գտնուող անգլի. գերման արշաւախումբին օգնութեան հասնելու համար, գերման նոր զօրագունդ մը Վիլհէլմսհաֆէնէն ճամբայ ելած է դէպի Չինաստան:

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ ՆԻՒ-ԵՕՐՔԻ ՄԷՋ

Էքիթապլ կեանքի ապահովագրական ընկերութեան կեդրոնատեղին այրած է: Հինգ հոգի պատուհանէն վար ցատկած ըլլալով մեռած են: Նիւթական վնասը վեց միլիոն տոլարի կը հասնի:

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԹՈՒՐՔԵՒԻՏԱԼԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Հաշտութեան զրոյցներ կը շրջին միշտ, հակառակ եղած հերքումներուն: Վիեննայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ լուր կայ որ ատենէ մը ի վեր ընդհատուած բանակցութիւնները պիտի վերսկսին, հաշտութիւն կնքելու համար: Տէրութիւնները նախ պիտի ջանան համոզել երկու պատերազմիկ տէրութիւնները, որպէսզի զինադադար մը կնքեն: Միւս կողմէ կը ծանուցուի թէ իտալական ընդհանուր պայմանը Տրիպոլի և Պէնկազիի հրամանատարներուն հրահանգ դրկած է զինուորական գործողութիւնները փութացնելու:

∴ Օսմ. գործակալութիւնը Տրիպոլի իր թղթակցէն սա հեռագիրը առած է, զոր կը հաստատէ Նէշէթ պէյի կողմէ Տէհրապէթ ճամբով պատերազմական նախարարութեան քաշուած հեռագիր մը.— Իտալական զօրագունդ մը յանուար 6ին փորձելով Հոմսէն դուրս ելլել, յարձակում մը գործեց մեր զինուորներուն վրայ: Մէկ քիլոմէթր յառաջանալէ յետոյ, թշնամին մեր պատերազմիկներով շրջապատուեցաւ: Ճակատամարտը, որ սաստկութեամբ կատարուեցաւ, ամբողջ օրը տեւեց: Եւ կռիւը վերջացաւ ի նպաստ մեր զինուորներուն, որոնք դիւցազնական և կրկնակի յարձակումներով թշնամին ստիպեցին անկարգութեամբ նահանջելու և Հոմս ապաստանելու: Իտալացիներէն 50 հոգի սպաննուեցան և կառ մը ամբողջովին բռնուեցաւ, որ քաղաքէն դուրս կղզիացած անոնց մէջ պաշտպանուած էր: Մեծ քանակութեամբ զէնք առինք թշնամիին ձեռքէն: Մեր կորուստներն են 15 կամաւոր սպաննուած և 37 հոգի վիրաւորուած, որոնցմէ երկուքը կին և մէկը տղայ: Այդ երեք հոգին սպաննուեցան Իտալացիներուն կողմէ, երբ կը նահանջէին անոնք:

∴ Թան Թուրքիոյ հանակի Թիւյաւնով յօդուածով մը կ'ըսէ թէ Ափրիկեան Տրիպոլիս այլեւս կորսուած ըլլալով Թուրքիոյ համար, անիկա պէտք չէ վտանգէ Պալքաններու ու Եգէականի խաղաղութիւնը: Թուրքիա պէտք է կառչի այն խորհուրդներէն, որոնք կը թելադրեն անհրաժեշտ ընթացք մը բռնել: Թան յայտ կը յայտնէ որ տէրութիւնները խաղաղարարական ջանք մը ընեն:

∴ Պատերազմական նախարարութիւնը իրեն եղած հարցման մը պատասխանելով արտաքին գործոց նախարարութեան զեկուցած է թէ Միրիֆիթօ և Պէշան զինուորական ափերուն շրջակային մէջ չեն գտնուիր: Հետեւաբար այդ տեղերը բնակող խաղաղասիրականները չպիտի վտարուին:

∴ Իտալական դաշնէն ակներեւ ընդունած է որ հարիւր միլիոն ֆրանք յատկացուի Տրիպոլիի և Պէնկազիի նաւահանգիստները շինելու համար: Այդ գումարին 20 միլիոնը պիտի ծախսուի Տրիպոլիի մէջ կատարուելիք աշխատութեանց: Տրիպոլի առջեւ ծովային նաւահանգիստէն երեք անգամ աւելի մեծ նաւահանգիստ մը պիտի շինուի: Երկաթուղիի երկու մեծ գիծեր ալ պիտի շինուին: Պէնկազիի նաւահանգիստը պիտի կազմուի ներքին երկու լիճերու պեղումով, որոնք ալ կ'արտադրէին հիմա: 25 միլիոն պիտի ծախսուի այդ բանին: Տէրնայի համար ալ 15 միլիոնը բաւական պիտի ըլլայ:

∴ Դաշնակի մեծ նաւահանգիստներուն մէջ պատերազմին հետեւանքները զգալի կ'ըլլան: Մեծ սնանկութիւններ իրարու կը յաջորդեն և դժգոհութիւնը կ'աւելնայ Ռուանդայի, Իտալիոյ և Կալապի մէջ, ուր գործերը բոլորովին կեցած են:

∴ Երեք օդանաւորդներ որոնք կ'ուզէին Թրքական բանակները երթալ, չեն արտօնուած սահմանագլուխը անցնելու: Անոնց գործիները գրաւուած են իբր պատերազմական արգելեալ նիւթ:

∴ Հռոմէն կը հեռագրեն թէ 6000 հոգի մօտերս պիտի զրկուին Զուարա: Հռոմի լրագիրները կը ծանուցանեն թէ իտալական բանակը իր գործունէութիւնը կը կրկնապատկէ Տրիպոլի մէջ: Թրիպունա կ'ըսէ թէ Թուրքերը պէտք չէ յոյս դնեն Իտալացիներու վհատութեան վրայ:

∴ Որոշուած է Տրիպոլին Այն-Զարա երկաթուղիի գիծ մը շինել: Գծին լայնութիւնը պիտի ըլլայ 90 սանթիմէթր: Ուրիշ գիծ մըն ալ պիտի շինուի 35 սանթիմէթր լայնութեամբ, պարէն, ռազմամթերք և շինուածանիւթ փոխադրելու համար:

ՍԱՀՄԱՆԱԳԼԽԻ ՄԻՋԱԴԷՊ

Վիեննական գործակալութիւն մը Պէլկրատէն հեռագիր մը առած է, որուն համաձայն, Գարաւասի սահմանագլխին վրայ կռիւ մը տեղի ունեցած է Թուրքերու և Գարադաղցիներու միջեւ: Մեռեալներ ու վիրաւորներ կան:

∴ Բ. Դուռը Չեթինեէի կառավարութեան խիստ դիտողութիւններ ըրած է սահմանագլխին վրայ գարադաղցի զինուորներու ասպատակներ ըլլալուն դէմ: Օսմ. կառավարութիւնը արտասահմանի օսմ. դեսպաններուն միջոցաւ մեծ տէրութեանց ուշադրութիւնը հրաւիրած է այդ մասին:

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ

Վերջերս Եղրանի մէջ գիշերանց հինգ անգամ հրազէն կ'արձակուի Սէսալի Շուրգ զէթրէի խմբագրատան վրայ: Կ'ըսուի թէ այդ սպառնալիքը կուսակցութեան մը կողմէ եղած է:

ԻԹԹԻՀԱՏԸ ԵՒ ԻԹԹԻԼԱՖԸ

Կ. Պոլսոյ Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէի թղթակիցը կ'գրէ.— Իթթիլաֆի կուսակցութիւնը որոշած է մինչեւ վերջը ընդդիմանալ 35րդ յօդուածի փոփոխութեան: Իթթիլաֆի պետերէն մէկը ինծի յայտարարեց թէ Իթթիհատը սա երեք նպատակները կը հետապնդէ. Երեսփ. ժողովը լուծելով.— Ա. Գործադիր իշխանութեան զօրութիւնը աւելցնելով նոր ընտրութեանց առթիւ յաղթական հանդիսանալ: Բ. Տրիպոլիսը և Պէնկազին դրամական հատուցման մը փոխարէն Իտալիոյ ձգել ու հաշտութիւն կնքել: Գ. Գերմանիոյ հետ համաձայնութիւն կնքել:

ԳՆԱԼԸ ԿՂԶԻՆ ՆԱՒԱԼՈՒԹԻՒՆ

Գնալը կղզիի բնակչութեան կողմէ Սերաքեան ստորագրութեամբ սա հեռագիրը ուղղուած է թերթի մը.— Մեր կղզիին նաւամատոյցը 3 ամիսէ ի վեր փլփլած վիճակի մէջ, հակառակ շոգենաւային ընկերութեան արուած խնդրագիրներուն: Երկու օր առաջ Մարմարա շոգենաւը բերին և հոն ձգեցին դարձ, նաւային ընկերութեան կամ խափանելէ յետոյ: Անցած գիշերուան բուռն փոթորիկը ծովուն բացերը տարաւ թէ՛ նաւամատոյցը և թէ շոգենաւը: Շոգենաւերը չեն կրնար հանգրուանել: Շաբաթէ մը ի վեր ամէն հաղորդակցութենէ զրկուած, անօթի և ծարաւ ենք: Զանհնա պաշտօնատան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս ցաւալի վիճակին վրայ:

ԶՕՐՔԸ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Ներքին գործոց նախարարութեան հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ գաւառներու մէջ սաստիկ ձմեռ կը տիրէ և հաղորդակցութիւնները խզուած են: Զանազան տեղեր գայլեր ոչխարի հօտերու վրայ յարձակելով վնասներ կը հասցնեն: Էրզրումի թերթը կ'ըսէ թէ Չերքէզքէօյի և Հասանքէօյի միջեւ ութը մէթր բարձրութեամբ հասած է ձիւնը, ինչ որ սարսափելի կը թուի մեզի:

ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ գիշեր, Բերա Թէքիր փողոց, Պ. Պօղոս Չիչէքճեանի բնակարանը գողեր մտնելով պատուհանէն, վերարկուներ, հովանոցներ և կօշիկներ գողցան: Տնեցիները առտուն միայն նշմարեցին կատարուած գողութիւնը: Ոստիկանութիւնը կը փնտռէ գողերը:

ԱՔՍՈՐԱԿԱՆ ՄԸ

Համիտի օրով կազմուած Պատերազմական մասնաւոր Ատեանին անդամ և և զինուորական ընդհ. դատախազ Բէչիր էֆ., որ Ափրիկեան Տրիպոլի աքսորուած Պոլիս եկած էր վերջերս, ամէ իրիկուն զինուորական պաշտօնատան տարուեցաւ: Պիտի պիտի դրկուի այդ աքսորականը:

ԱՆԳԼԻԱՑԻՆԵՐՈՒ ԱՂԵՐՍԱԳԻՐԸ

Աւասիկ Անգլիներու կողմէ Սուլթանին մատուցուած աղերսագիրը.— «Մեծ պարտք մը կը համարինք մեր երախտագիտութիւնը յայտնելու Երեսփ. Ժողովին նախագահ Ահմէտ Րիզա պէյի միջոցաւ մեզի հաղորդուած Ձեր կայս. խօսքին համար, որով կը գնահատէք մեր ձեռնարկը, շեշտելով մեր նաւրական հայրենիքին անդորրութեան պէտք ունենալը, Իթթիհատին ու Իթթիլաֆին միջեւ եղած վէճը համաձայնութեամբ վերջացնելու համար: Նոյնպէս կը յանձնարարուէր մեր ձեռնարկը շարունակել: Ձեր կայս. Փէրմանին համաձայն, մինչեւ այսօր շարունակեցինք մեր ձեռնարկը, երկու կողմերուն միջեւ համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար: Երկու կողմին համամտութեամբ, համաձայնութեան հիմեր ալ որոշուած էին: Ցաւով կը տեղեկացնենք յառ Ձեր կայս. գահոյից թէ երկու կողմի ծրագիրներուն միջեւ կէտ մը մասին սերտ համաձայնութիւն կար: կամար տրամադրութեան պատճառաւ կարելի չեղաւ փոփոխելի ձեւով աւարտել բանակցութիւնները: Անկախ երբ այս առթիւ կը յայտարարեն թէ իրենց համար մեծ շնորհ մըն է Կայս. փառաւորութեան արժանանալը: Այս առթիւ իրենց հաւատարմական զգացումներուն հաւաստիքը կը մատուցանեն յառ Ձեր կայս. գահոյից»:

ԱՆՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ՄԷՋ

Անկէ առաջ ծանուցուեցաւ թէ Միչէի հրամանատարը բանջինջ եղաւ զինուորներու հետ կատարուած ընդհարումներու առթիւ: Հրապարակ Միչէի վրայ զանազան զրուցներ դառնուած են, որոնցմով արդէն յեղափոխական Բօմբեէն Միչէի հրամանատարին պաշտօն յանձնած էր օդը հանել Բուլղարի երկաթուղիի գծին կառամատները և Սելանիկի կայարանը. Նոյնպէս նոյն քաղաքին մէջ պահել և րումբի տարրականներ, որոնց ռումբերը և մանկուռները նշանակուած էին: Միչէի վրայէն եկած թուղթ մը նայելով, մեծ ծաղկանոց պալատ և Մարթիրնի հրապարակ յանձնուած է Պէօրրիւիւի չիւանկալ գիւղերէն մէկը բնակող կնոջ մը, պահելու համար:

∴ Սելանիկէն կը ծանուցուի թէ յեղափոխականներ Կոստուրի կուսակալին պաշտօնական նամակներ ղրկելով, սպառնացած են որ Սելանիկի և Մօնաստիրի մէջ օդը պիտի հանեն քանի մը շէնքեր: Զգուշական միջոցներ ձեռք առնուած են:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ԹԵՐԹ

Ստացանք Ա. Քիւր երաժշտական ու դրական նոր հանդէսի մը, Մուսիքա անուն, որ թրքերէն լեզուով կը հրատարակուի երաժշտագէտ ու բանաստեղծ Պ. Բախթիարի խմբագրութեամբ: Մուսիքա հոս բոլոր ղակութիւն մը ունի և գեղեցիկ պատկերներ ու նօթագրուած եղանակներ կը պարունակէ:

ՉԵՍԹԸՐԻ ԾՐԱԳՐԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Խալուսի պէյ երէկուան Իգտամի մէջ յօդուածներու շարք մը սկսած է, որով կը պարզէ Չեսթըրի ծրագրին երեւոյթները: Այդ յօդուածները մաս առ մաս պիտի հրատարակենք իրենց շահեկանութեան պատճառաւ.—

Անցեալ երկուշաբթի հրատարակած յօդուածիս մէջ խօսած էի Չեսթըրի ծրագրին առաջած երեւոյթները պարզել, հանրութեան միտքը լուսաբանելու համար: Այսօր կը կատարեմ այս խոստումս:

Թէ՛ այս յօդուածիս և թէ նախորդ յօդուածներուն պարունակած խորհրդածութիւնները մեր հակառակորդներուն կողմէն տարբեր կերպով մեկնուած են, ինչ որ մեր շատ մը հայրենակիցներու մտքերը թիւրացուցած է: Այս պատճառաւ երկու կէտերու մասին մեր ընթերցողներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ:

Ա. Ինչպէս սահմանադրական քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ, նոյնպէս հոս կը գտնուին քաղաքական կուսակցութիւններ և տնտեսական ու դրական ընկերակցութիւններ: Այդ կուսակցութեանց և ընկերակցութեանց անդամներէն ոմանց միտքը և համոզումը փոխակար կրնայ ըլլալ կամ թէ անոնց ընթացքը քննադատելի կրնայ համարուիլ: Բնականաբար այդ բանին երեւան չպէտք է բերել կուսակցութեանց կամ ընկերակցութեանց բարոյական նկարագիրը:

Այս պատճառաւ մեր խորհրդածութիւնները պիտի ուղղուին այս յօդուածին մէջ յիշուելիք անձերու անհատականութեան, և ո՛չ թէ անոնց պատկանած կուսակցութեան բարոյական ազդեցութեան, ինչ կուսակցութեան ալ պատկանին անոնք:

Բ. Ինչպէս յայտնած եմ Երեսփ. Ժողովի բեմէն, մինչեւ որ մեր տնտեսական վիճակը բարւոքի և օսմ. դրամատէրերէն կազմուած կարեւոր ընկերակցութիւններ ու ընկերներ կազմուին, համոզուած եմ որ հանրօգուտ ձեռնարկներու համար պէտք ունինք օտար դրամագլխի, որ քաղաքական ձգտումներու ենթակայ չըլլայ: Ուստի ես այն համոզումն ունիմ թէ հանրօգուտ շինութիւնները ի գլուխ հանելու համար պէտք է ամերիկեան, անգլիական եւն. դրամագլուխներէն անոնք միայն գործածել, որոնք կը համապատասխանեն երկրին ու տէրութեան շահերուն, առանց ազդեցութեան հնարք յառաջ գալու: Ընթերցողներէն խնդրելով որ այս կէտերը իրենց ուշադրութենէն չվրիպեցնեն, բուն նիւթիս դառնանք:

(Շար.)

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹԵՐԹՕՆԸ 221

ԱՊՏԻՒԼ ՀԱՄԻՏ ԵՒ ՇԷՐԼՕՔ ՀՈԼՄՍ

ՀԵՂԻՆԱԿ՝ ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ
ԴԷՊԻ ԱՆԿՈՒՄ

ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ
ՏԻԿԻՆ ԺԻՒԼԻ ՍՕԹԼԸ ԵՒ ՊԱՐՈՆ ԱՐՄԱՆ ԲՕԼԱՐ

Այս ամէն գործողութիւնները կատարուեցան տեղը, Շէֆիք փաշա գոհ և յաղթական: անք մը մասն իսկոյն Եըլտըզ երթալու իր տեղ՝ կայծը մատուցանելու համար ր վեհափառ տիրոջ:

Իրմէ առաջ արդէն փութկոտ խաֆիէ-եր, մասնաւորապէս պալատէն ղրկուած, րտեսներուն գործելուն լուրը բերած ին: Այսու հանդերձ Ապտիւլ Համիտ ուզեց ամէն բան մանրամասն իմանալ իր ստիկանութեան նախարարին բերնէն:

Դոմպաններու գիւղը բերէ բերան ար-ն տարածուած էր պալատին մէջ, մեծ յուզում մը առաջ բերելով: Պալատական-երը նոյնիսկ իմացած էին որ իբրեւ յաղթանակներու վարձատրէ եկող կինն էր որ երեւան հանած էր այդ գործը. նոյնիսկ պնդողներ կային թէ այդ տիկին Ժիւլին ուրիշ մէկը չէր այլ բո՛ւն իսկ Շէրլօք Հոլմսի կինը որ իր ամուսնոյն չափ ճարպիկ էր:

Դալով Ապտիւլ Համիտի, իր ուրախութիւնը չափ չունէր. եթէ կար բան մը որ ինքզինքը յուսախաբ կ'ըրած էր, այն ալ տանը մէջ մէկը չգտնուիլն էր: Ուրկէ՞ պիտի ըլլար եթէ այդ անծանօթ անիշխանականներէն մէկը ձեռք ձգէին և անոր միջոցաւ իրեն դէմ սարքուած դաւադրութեան հետքը գտնուէր:

— Բայց, կը մտածէր բանաւոր, հիմա որ տիկին Ժիւլի պէս օժանդակ մը ունինք մեր քով, անշուշտ այդ մարդիկն ալ պիտի յաջողինք ձեռք անցնել:

Ապտիւլ Համիտ ո՛րքան գոհ մնաց իր նախարարէն առած բացատրութիւններէն որ 500 ոսկի նուիրեց Շէֆիք փաշայի. գիտնալով հանդերձ որ այս գործին մէջ ոչ մէկ արժանիք մը չ'ունեցած:

Այս կերպով կ'ուզէր նաեւ իր բոլոր նախատինքները դարմանել և նախարարին սիրտը առնել: Ապտիւլ Համիտ մէկ ուրախական կերպն էր այս: Ամէն անգամ որ բարկութեան վայրկեանի մը մէջ, իր հաւատարիմներէն մէկը նախատէր, յետոյ ոչ է միջոց մը կը փնտռէր այդ նախատինքը դարմանելու համար: Եւ այս պատճառաւ իր պալատականները գոհ կը մնային հայհոյանքներ ու նախատինքներ լսելով և քանի՛ այդ հայհոյանքներն ու նախատինքները սաստիկ ըլլային, իրենց ուրախութիւնն ալ այնքան մեծ կ'ըլլար, որովհետեւ ըլլալիք փոխատուութիւնն ալ նոյն համեմատութեամբ կը մեծնար:

Շէֆիք փաշան հեռանալէ ետքը, Ապտիւլ Համիտ իր քով կանչել տուաւ Իզզէթ փաշան:

— Կ'ուզեմ որ, ըսաւ, տիկին Ժիւլի մանաւոր հոգ տարուի և իր ծառայութեանը համար բան մը չխնայուի... ամէն գաս հիմա իմ կողմէս իրեն նուէր պիտի տանիս թանկագին պայուսակ մը և ըսես իրեն որ շատ գոհ մնացած եմ իր մատուցած ծառայութենէն:

— Գլխուս վրայ, վեհափառ տէր:

— Պէտք է ջանալ որ այս կինը միշտ մեր քովը ունենանք, որպէս զի օգտուինք իր ծառայութիւններէն ամէն անգամ որ պէտք ըլլայ:

— Արդէն ինքն ալ տրամադիր է մնալու:

— Կ'ուզեմ առաւօտ կը փափաքիմ նորէն տեսնել զինքը:

— Ձեր փափաքը կը հաղորդեմ իրեն:

Ապտիւլ Համիտ երկրորդ տեսակցութիւնը տիկին Ժիւլիի հետ շատ աւելի սիրալիր ու մտերմական եղաւ: Այս անգամ բանաւորը աւելի վստահութեամբ ընդունեց զինքը և շատ աւելի երկար ատեն իր քովը պահեց:

— Գոհ եմ որ ձեր վեհափառութեան վստահութիւն սկսայ գրաւել, ըսաւ օտարուհին, երբ առանձին մնացին և պիտի ջանամ ինքզինքս արժանի ցուցնել այդ վստահութեան:

Բայց Ապտիւլ Համիտ միայն քաղաքավարական կամ շնորհակալութեան խօսքեր փոխանակելու համար չէր որ զայն իր քով կանչած էր, այլ միայն նորանոր տեղեկութիւններ առնելու համար, ուստի այդ խօսքեր անոյշ տեղը կտրելով ըսաւ.

— Հիմա կը պատմեմ ձեր նոր յայտնութիւններուն, որովհետեւ ըսիք թէ միայն մէկ տեղ մը չէ որ պահուած են այդ պայթուցիկ նիւթերը:

— Այո՛, այդպէս ըսի և բանձն կը կրկնեմ... սակայն տինամիթ ալ կայ պահուած:

— Տինամի՛թ... տինամի՛թ, գոչեց Ապտիւլ Համիտ դող եկած:

— Այո՛, վեհափառ տէր, արդէն այս բանը պատիւ ունեցայ յայտնելու ձեր վեհափառութեան:

— Շատ լաւ խօսեցէք, ո՞ր կողմ պահուած են այդ տինամիթները:

— Երբ ես մեր ընկերներէն չէի բաժնուած, այն ատեն գիտեմ որ Պէօյիւքտէրէի կողմը, Հիւնքեար Սույի վերերը, ապարանքներու մէջ մեծ քանակութեամբ տինամիթ պահուած էր, որ ք կամաց կամաց պիտի փոխադրուէին քաղաք, սակայն չեմ գիտեր թէ մինչեւ հիմա անոր մնացա՞ծ են....:

— Այդ բանը կարելի է անմիջապէս ստուգել, տեղւոյն վրայ քննութիւն մը կատարելով պատասխանեց Ապտիւլ Համիտ:

Անշուշտ. բայց ես շատ կը կասկածիմ որ արդէն այդ տեղէն վերցուցած ըլլան:

— Եթէ կը հաճիք, մէկ երկու ժամէն կրնանք իմանալ:

— Ես միշտ պատրաստ եմ ձեր վեհափառութեան հրամանները գործադրելու:

— Ուրեմն կրկին մեր Շէֆիք փաշային հետ կառք մը կը նստիք, կ'երթաք մինչեւ ձեր ըսած տեղը և իրեն ցոյց կուտաք այն ապարանքները ուր կ'ըսէք թէ տինամիթ պահուած է:

— Շատ լաւ:

— Վստա՞հ էք թէ տեղը լաւ պիտի պիտի գտնէք:

— Բնականաբար... այդ ապարանքներուն մէջ խորշ մը կայ, բաւական խոր դրկէ փոքրիկ քարայրի մը պէս, անտաշ հոն պահուած էր:

— Ուրեմն, իսկոյն պէտք եղած հրամանները պիտի տամ որպէս զի քննութեան ձեռնարկուի:

(Շարունակելի)

Տարեգիրք առթիւ Պոն Մարշէի վաճառատան մէջ արքուած է ճոխ ցուցադրութիւն մը ամէն կարգի սիրուն կաղանդչէքերու և խաղալիկներու: Այցելուները խիստ գոհ պիտի մնան:

«ԱՐՍԼԱՆ»
ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԻՄԷՆԹՕ

Պատիւ ունինք ծանուցանելու վաճառականներուն, ճարտարապետներուն, շինութեանց ձեռնարկուներուն և առհասարակ բոլոր շահագրգռուողներուն թէ Տարըճայի իր գործարանին մէջ պատրաստուած արուեստական ցիմէնթոյին վաճառումը սկսած է։ Այդ ցիմէնթօն, որուն 50 քիլոնոց պարկին գինն է 12 ղրուշ (օսմ. ոսկին 108էն), առանց ամպալաժի, շինուածանիւթերու ամէն վաճառատանց մէջ կը գտնուի. նոյնպէս կը ծախուի Ընկերութեան մթերանոցներուն մէջ, Ղալաթիա, քարափին վրայ Ջինիլի խան։ Մեր ցիմէնթօն համատարր, անփոփոխ ծաւալով հաստատուն ըլլալուն, ճնշումի և ձգտումի մասին խիստ աւելին է, կատարուած փորձերուն համաձայն, ու Եւրոպայի պաշտօնական յանձնառութեանց տետրակներուն մէջ նշանակուած առաւելագոյն չափը կը գերազանցէ։ Ճարտարապետ մը մեր ցիմէնթօն գործածելով պիտի հասկնայ որ անիկա կը գերազանցէ արտասահմանէն բերուած ցիմէնթօները և թէ կարելի չէ բաղդատութիւն մը ընել այդ մասին։ Ցիմէնթոյի իւրաքանչիւր պարկ մէկ կողմին վրայ կը կրէ Ընկերութեան անունը և գործարանին մարքան (առիւծ) ու մետաղական կնքափակով մը գոցուած է։ Յառաջիկային պիտի ծանուցանենք չօ խորոլիքի գինը, որուն պատրաստութիւնը մօտերս պիտի սկսի։

«ԱՐՍԼԱՆ» ՑԻՄԷՆԹՈՅԻ
Անանուն Ընկ. 20—1

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

(Դ. ՏԱՐԻ) (ՆԻՍՏ՝ 36

ՄԻՇՏ 35ՐԴ ՅՕԴՈՒԱԾԻՆ ՇՈՒՐՋ

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ Կ՚ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

Օսմ. Երեսփ. Ժողովը բացուեցաւ երէկ ժամը 11ին, նախագահութեամբ Ահմէտ Րիզա պէյի։ Ներկայ էին դահլիճին անդամներէն ոմանք։ Նախորդ նիստի ատենագրութիւնը վաւերացուեցաւ անփոփոխ։

Նախ խօսք առաւ կրթ. նախարար Էմրուլլահ էֆ. և Պասրի պէյի ընդդիմախօսեց. ըսաւ թէ՝ բոլորովին անտեղի են Պասրի պէյի վախերը, երբ կը կարծէ թէ այս երկիրին մէջ օրէնք չկայ, պատասխանատուութիւն չկայ, պատասխանատուն դահլիճներն են ըսաւ և անոնք ալ համապատու են Երեսփ. Ժողովին։ Էմրուլլահ էֆ. պնդեց թէ՝ լուծումը միշտ ազգին ի նպաստ է, քանի որ ա՛նիկա առիթ կունենայ արտայայտուելու և ի զուր ոմանք կը կարծեն թէ՝ ատիկա զէնք մը կ՚ըլլայ խորհրդարանական մեծամասնութեան ձեռքը՝

Ֆէյզի էֆ. (Իթիլաֆական) դարձեալ դիտել տուաւ Էմրուլլահ էֆ.ի թէ ինք չի կրնար յանուն կառավարութեան խօսիլ քանի որ վստահութեան արժանացած չէ։

Մաղնիսայի երեսփոխան Սայիտ պէյ խօսելով 35րդ յօդուածին փոփոխման ի նպաստ արտայայտուեցաւ։

Յետոյ խօսք առաւ Բրիշթինայի երեսփոխան Հասան պէյ, որ ըսաւ թէ՝ այս երկիրը պիտի կորսուի այն ատեն երբ Թուրքերը միշտ ոտնակոխ ընեն միւս ցեղերը և իրենք գերակշիռ դիրք մը ունենալ ուզեն։ Բայց կը վստահցնեմ որ այս պարագան աննպաստ պիտի ըլլայ Իթթիհատին և յառաջիկայ ընտրութիւններէն յետոյ ո՛չ մէկ արաբ և ալպանացի Իթթիհատական երեսփոխան չպիտի գայ։ Իսկ եթէ աս ժողովը այլեւս բանալ չուզեն, այն ատեն ժողովուրդն է որ պիտի ապստամբի և ես ապստամբութեան դրօշը պարզողներուն առաջինը պիտի ըլլամ (ծափեր)։

Իթթիհատի լիտըր Սէյիտ պէյ դիտել տուաւ որ Տէնիզլիցի Թուրք ժողովուրդն էր որ ընտրութիւններու միջոցին ալպանիացի մը ընտրեց։

Հասան պէյ.— Մենք ալ ալպանացիքս Թուրք մը ընտրեցինք։

Պօօօ.— Այն ատեն փիթ եղաք։

Թալադ.— Մեր Թուրք ընդդիմադիրները կը ծափահարեն Թուրքերու հասցէին ըսուած խօսքերը. ասոր համար է որ Թուրքերը միշտ նկուն կը մնան և ոտնատակ կ՚ըլլան։

Հօճա Սապրի.— Դուք միութեան անունին տակ չէթաներու խումբ մը կազմեցիք. ատոնք Իթթիհատ չէին...

Իսմայիլ Հագգը (Գապանզատէ).— Ատիկա ըսողը ալչաք է։

Սալիմ էֆ.— Պ. Նախագահ կը բողոքենք, ամբողջ կուսակցութիւն մը չէթաճի կ՚անուանէ։

Պասրի պէյ.— Դո՛ւն Գապանզատէ էֆ. չէթաճի մը չե՛ս...

Աղմուկ և ժխոր կը շարունակուին։

Գապանզատէ.— Ալչաք...

Թալադ (Էտիրնէ).— Ան չէթաճիներու շնորհիւ է որ այսօր այս տեղը նստած ես։

Նախ.— Ամօթ է. ժողովին չի վայլեր այս կարգի խօսքերը. ինչո՛ւ այսքան ջղայնացեր էք...

Հասան պէյ շարունակելով իր խօսքը ըսաւ թէ Թուրքերու հանդէպ մեր ունեցած յարգանքը ցոյց տալով կուզենք որ որ անոնք ալ յարգանքով վերաբերուին միւս տարրերուն հանդէպ։ Ալպանիոյ երեսփոխանները թագրիր մը տուած էին, Ալպանիոյ բարեկարգութեան մասին, և սակայն թագրիրը թաղուեցաւ։ Բայց եթէ ասկէ վերջ Ալպանիոյ մէջ ծագին խնդիրներ ու կացութիւնը կնճռոտի այն ատեն այլեւս մենք բնաւ պատասխանատու չենք։ Սահմանադրութիւնը ոչ խորհրդարանին մօտն է, ոչ ալ կառավարութեան մօտը, Սահմանադրութիւնը ազգինն է միայն ու իրաւունք չունինք առանց ազգին կարծիքին դիմելու կարեւոր փոփոխութիւն մը մտցնելու։

Վարդգէս, մանաւանդ դէմ խօսեցաւ 35րդ յօդուածի փոփոխման. ըսաւ թէ՝ 35րդ յօդուածը ամենէն աւելի կապ ունի ժողովուրդին հետ և հետեւաբար երեսփոխանները դաւաճանած կ՚ըլլան երբ այդ յօդուածին փոփոխութիւնը ընդունին այսինքն կրճատեն ազգին իրաւունքները և տան Վեհապետին։ Ինչու երկու տարի առաջ ընդունեցինք այս յօդուածը. որպէսզի ազգը տէր ըլլայ իր իրաւունքներուն. ինչո՞ւ այս տարի կ՚ուզենք վերցնել. արդեօք անոր համար որ հիմա գոյութիւն չունի՞ Ապտիւլ Համիտ, բայց մի՛ կարծէք որ միշտ այժմու Մէհմէտ Րէշատի նման բարի Սուլթաններ կ՚ունենանք. կուգայ ժամանակ մը որ մենք կը զղջանք այս յօդուածը փոփոխած ըլլալնուս համար։ Ընդդիմադիրները սակայն ինչո՞ւ կը վախնան լուծումէն. թող լուծուի խորհրդարանը և ժողովուրդը ո՛վ որ կուզէ թող կրկին ընտրէ անիկա և ղրկէ։ Երբեք մի՛ հաւատաք երբ կ՚ըսեն թէ՝ ատիկա զուտ s'էքա մըն է. բնա՛ւ երբեք սահմանադրութեան հարուած չկայ այս խնդրին մէջ. ինչ կ՚ըսենք մենք. թէ՝ պէտք չէ փոփոխուի 35րդ յօդուածը. լաւ կը մերժենք. յօդուածը չփոխուիր եւ մեր ուզածը կ՚ըլլայ։ Ընդդիմադիրները կ՚ըսեն թէ՝ կեդրոնը թող քիչ մըն ալ իրենց յանձնէ կառավարութիւնը, որ կուսակցութեան, անո՞ր որ իրարու ներհակ երկու բաժիններու ձուլուելէն առաջ եկած է. գոնէ Իթթիհատը գէշ աղէկ երեք տարիէ ի վեր կը կառավարէ, միւսը այդ բանը ապացուցանելու համար դեռ ժամանակ կը կարօտի, բայց իրենց միացումը պարզապէս կառավարութիւնը ձեռք ձգելու համար էր և ոչ թէ՝ բուն ընդդիմադիրի պաշտօնը պէտք եղածին պէս կատարելուն մէջ։

Կէս օրուան դադարէն ետք նիստին Բ. մասը բացուեցաւ ժամը 2 45ին։

Խօսք առաւ Հօճա Վէհպի է. և ըսաւ թէ ինք ոչ հակառակ է 35րդ յօդուածին փոփոխմանը և ոչ ալ նպաստաւոր է. բայց հիմա ժամանակը չէ այդ կարգի խնդիրներով զբաղելու։ Ասկէ զատ Սայիտ փաշա ինչո՞ւ այսքան թեթեւօրէն կը վերաբերուի այս յօդուածին հանդէպ. այնքան անկարեւո՞ր կը նկատէ. երբ երկու տարի առաջ ծերակոյտին ղրկեցինք սահմ. կարգ մը վերաքննուած յօդուածները որոնք կը վերաբերէին ծերակոյտի մասին, Սայիտ փաշա պահեց այդ յօդուածները առարկելով որ կարեւոր օրէնքները ամփոփաբար չեն վերաքննուիր. հիմա ինչո՞ւ նոյն բանը չըներ Սայիտ փաշա։ Բայց խնդիրը այն է որ այսօր գլուխ ծռող խորհրդարան մը ունենալ կ՚ուզեն. մինչեւ հիմա որովհետեւ ինչ որ ուզեցին տուինք. բան մը չի մերժեցինք և ապօրինութիւններուն դէմ ձայն չի բարձրացուցինք. իսկ հիմա որ գլուխնիս վեր առնել կ՚ուզենք ահա՛ մեզի լուծել կ՚ուզեն։ Դարձեալ կը կրկնեմ ժամանակը չէ փոփոխման. բայց կ՚առաջարկեմ որ աւելցուի նաեւ այդ յօդուածին մէջ աս կէտը. թէ «կայսրը ինք կ՚անուանէ և պաշտօնանկ կ՚ընէ բոլոր նախարարները»։

Յետոյ բեմ ելաւ Մալաթիոյ երեսփոխան Հօճա Թէվֆիգ էֆէնտի և Դուրանէն ու Մէճելլէէն կարգ մը բացատրութիւններ մէջ բերելով, ուզեց ապացուցանել որ 35րդ յօդուածը պէտք է փոխուի։

Հօճա Սապրի (Թօքատ). — Սահմանադրութիւնը միւս բոլոր օրէնքներուն թագաւորն է. այս կարգի օրէնքի մը յօդուածները արդեօք կարելի՞ է այնքան դիւրութեամբ փոփոխել. Սահմանադրութեան այն յօդուածները որ կ՚ըսեն «պետութեան կրօնքը իսլամութիւնն է», «անձի և բնակարանի ազատութիւնը անբռնաբարելի է». այդ նոյնքան կարեւոր յօդուած մըն է 35րդ յօդուածը և հետեւաբար չենք կրնար ափյափոյ վճռաբանել։ Եթէ 35րդ յօդուածին փոփոխութեամբը կ՚ուզեն զօրաւոր կառավարութիւն մը ունենալ, կը վստահցնեմ որ նախորդ ռէժիմէն աւելի զօրաւոր կառավարութիւն թող չըլլար (համիտեան ձայներ). կառավարութիւնը եւրոպական պետութիւններէն անանկ օրինակներ բերելու է որ պատշաճի մեր երկրին. այս լուծումին ձեռնարկեցին ալէլաճէլէ որպէսզի ընտրութիւնները փութով կատարեն և հոս բերեն ժողով մը, ո՛չ թէ ժողովուրդին ուզած կերպով, այլ իրենց ուզած կերպով։ Ինչո՞ւ վեհապետական իրաւունքները գործի ընելով կ՚ուզեն այս կերպ լուծում մը առաջ բերել. թող ուրիշ խնդիր մը բերէին։ Ծիշդ սա է որ ձեռք առնել կ՚ուզէ։ Եթէ սահմանադրութենէն այսքան շուտ ձանձրացան, թող բացէ ի բաց ըսեն. Սապրի էֆ. յետոյ իր խօսքերուն աւելի ուժ տալու համար մէջբերումներ ըրաւ Շէրիաթէն և Դուրանէն։

Յ. Պօշկէզէնեան.— Հօճա՛ էֆէնտի հիմա հասկցայ որ իսլամութիւնը և Շէրիաթը դէմ չեն Սահմանադրութեան... (ծափեր)։

Զայնէր (Ճանէն).— Պատուո՛ Սրթին էֆ...

Մուսթաֆա էֆ.— Աչք օլսուն Արթին էֆ...

Պօօօ.— Մինհթէտի օլսունուզ, թէպրիք իտէրիզ... (ծիծաղներ)։

Ձախակողմեանները այս միջոցին պնդեցին որ Սապրի էֆ. շաբաթ օր շարունակէ իր խօսքերը, քանի որ ժամը արդէն 5ն է։ Նախագահը ուզեց ընդդիմանալ և սակայն ընդդիմադիրները դարձեալ աղմուկ բարձրացուցին և Ահմէտ Րիզա պէյ ստիպուած նիստը փակեց ժամը 5.10ին։ Վիճաբանութիւնները կը շարունակուին վաղը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՄՈՒՇԻ ՎԻՃԱԿԸ

Մուշէն տեղւոյն օսմ. երեսփոխաններէն մէկ քանիին, Թուրք և քիւրտ, կը գրեն թէ՝ կառավարութիւնը զօրք ղրկած է հետապնդելու և ձերբակալելու հռչակաւոր աւազակապետ Մուսա պէկը. այս վերջինը իմանալով կառավարութեան այս ձեռնարկը, 100ի մօտ իր ծառաներով և ընտանիքով լեռը քաշուեր է և այժմ կը սպառնայ եղեր քար ու քանդ ընել շրջակայ հայ և քիւրտ գիւղերը։ Ինչպէս կը լսենք յիշեալ երեսփոխանները այնքան գոհ չեն կառավարութեան այս ձեռնարկէն և որոշած են դիմում ընել, անշուշտ հետապնդում կատարել չի տալու համար։

⁂ Պիթլիզի մէճլիսի իտարէն որոշեր է որ ասկէ վերջ կրթական նպաստը համեմատական դրութեամբ բաշխուի։

ԿՈՎԿԱՍԱՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ

Ս. Պատրիարք հայրը օրհնութեան կոնդակ մը պիտի ղրկէ Կովկասի Հայ-Բարեգործականի նախագահին, անոր երեսնամեակին առթիւ, յիշատակելով անոր մէջ թէ Թրքահայոց եղած օգնութիւնները նոյն ընկերութեան կողմէ։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Քաղաք. Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ որոշեց մերժել Տնտես. Խորհրդոյ հրաժարականը և միւենոյն ատեն նպաստընկալ ուսուցիչները քննութենէ մը անցընել, հասկնալու համար թէ՝ անոնցմէ ո՛րոնք իրապէս նպաստի կարօտ են։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ՌՈՄՊԱՆԵՐ ԳՏՆՈՒԱԾ

Մանասթըրի շրջակայ գիւղերու մէջ կատարուած խուզարկութիւններու միջոցին 18 ռումպաներ գտնուած են։

ԲՈՒԼԿԱՐ ՀՐՈՍԱԽՈՒՄԲԵՐԸ

Գօմանովայի կողմերը պուլկար հրոսախումբ մը ընդհարում ունեցած է ոստիկան զինուորներէ բաղկացած ջոկատի մը հետ։ Երկու հրոսակներ սպաննուած են, իսկ զինուորներէ մէկը սպաննուած և մէկը վիրաւորուած է։

ԻԹԹԻՀԱՏԷՆ ԲԱԺՆՈՒՈՂՆԵՐ

Սինոպի մէջ 67 անդամներ բաժնուեցան Իթթիհատի կուսակցութենէն։

ՌՈՄՊԱՅԻ ՊԱՅԹՈՒՄ

Գոնիայի մէջ երբ գործաւորներ փապուղի մը կը բանային, արկածով ռումպա մը պայթած է։ Երեք հայ գործաւորներ ծանրապէս վիրաւորուած են, որոնցմէ մէկը մեռած է։

ՊԱՀՐԻԷ ՆԷԶԱՐԷԹԻՆՏԷՆ

Մաթպախ պահրիէ իչուն լիւզում օլան պիր ատէտ քեազըթ դըրմա մագինասը միւզայէտէ խիւլմէք իւզրէ մէվգըի միւնագասայա գօնուլմուշտան մէզքիւր մաքինանըն իթասընա թալիպ օլանլարըն բէտէլը վէ բլանլարըլէ պէրապէր խիւզաէ օն նիսպէթինտէ թէէմինաթ ագչէլէրինի միւսթաշհիպէն րուզի քեանունը սանիին օն իքինճի բէնճշէմպիհ կիւնիւ պատէզզէվալ սաաթ իւչէ գատար պահրիէ նէզարէթի ալթընճը տաիրէ լէվազըմ գըսմընա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 25 քեանունը սանի 327

⁂

Պէրվէճէի ալթի թէֆթէրրուաթը հավի թէրմօղրաֆ. ատէտ
Եայլը սագը գանճասը 1
Գօնթրօլ միզան իւշնարօբէսի 1
Նագլիէ սանտըղը 1
Սաչ մուհաֆազա 1
Ֆուրչա 1
Գուրուլմագ միւրէքքէպ 1 չիշէ.

Պէրվէճէի ալթի թէֆթէրրուաթը հավի թէրմօղրաֆ. ատէտ
Եայլը սագը գանճասը 1
Նագլիէ սանտըղը 1
Պէք մուհաֆազա 1
Ֆուրչա 1
Գուրուլմագ միւրէքքէպ 1 չիշէ.

Լօսօֆ ֆապրիգասը մամուլաթը սիսթէմինտէ օլմագ իւզրէ տաիրէսէքի նումունէսի վէճհիլէ պալատէ մուհարրէր թէֆթէրրուաթ եիրմի ալթը ատէտ թէրմօղրաֆ իլէ եիրմի ալթը ատէտ թէրմօղրաֆ վէ գալվանօմէթրէ չէքիլ մուհրիպինէ պիր ատէտ մա թէֆթէրրուաթ պարօմէթրօթէրմօղրաֆ սիւրաթլէ միւպայաա օլունաճագընտան թալիպ պահրիէէ թէսլիմ խիւլմէք չարթըլա իթասընա թալիպ օլանլարըն սօն ֆիաթլարընը գարարըը գանթըլըը նիհայէթ մանը հալ բուժմիւնի օթուզ պիրինճի ճումա կիւնիւ պատէզզէվալ սաաթ իւչ պուչուգա գատար պահրիէ նէզարէթի ալթընճը տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 21 քեանունը էվվէլ 327

3—2

⁂

ԹԻՃԱՐԻԹ ՎԷ ՆԱՖԻԱ ՆԷԶԱՐԷԹԻՆՏԷՆ

Նաֆիա նէզարէթի թէվլիր ալթը մընտաա կէլէճէք 1328 սէնէսինտէ խաթիմալին լիւզում կեօրիւնէն թէֆամիր վէ ճէտավիլին թապը միւնագասայա վազ օլունարագ չէհրը հալ բուժմիւնի եիրմի տօգուզունճու բէնճշէմպիհ կիւնիւ ինալէի էվէլիէսի վէ օթուզ պիրինճի ճումա իրթէսի կիւնիւ ըզվէլը սաաթ իւչէ իհալէի գաթիէսի իճրա օլունաճագընտան թալիպ օլանլարըն նէզարէթ լէվազըմ գալէմինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 19 քեանունը էվվէլ 327

3—3

ԸՆՏԻՐ ՄՐԳԵՂԷՆՆԵՐ

Բերա, Պալըգ Բազար, Գոնեա Բազար խանութին տէրերը՝ Մէհմէտ Ալի և Հագգը Մուսթաֆա աղաները տարեգլուխ առթիւ բերել տուած են ամէն տեսակ ընտիր ու թարմ միրգեր և պտուղներ։ Կը խնդրուի անգամ մը այցելել սոյն խանութը, ուր գնողները գոհ պիտի մնան գիներու չափաւորութենէն և ընտիր մրգեղէններէն։ 10-2

10,000 ՂՐՇ. ՊԱՐԳԵՒ

Այն անձին որ կարենայ հաստատել թէ Օսման Զատէ Ճէմալէտտին էֆ.ի վաճառած Ալէմտաղիի կարագը, կաթով Թարխանան, ոչխարի ընտիր միսով պատրաստուած երշիկը և ամէն տեսակ ընտիր կարագները կեղծուած են։

Կ. Պոլիս, Պալըգ Փազար թիւ 80 փըռուքովկլիք։ 9

ՏԷՄՈՍԹԷՆ ՄՈՐԱՒԹԻՍ
Բերա, Ամալը-Մէսճիտ, թիւ 21

ԸՆՏԻՐ և ԱՆԱՐԱՏ ԿԱՐԱԳՆԵՐ

Սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուին Անատոլուի և Ռումէլիի անխառնակ թարմ իւղեր, կարագներ ու պանիրներ և օրուան թարմ հաւկիթներ։ Վաճառատունը որ նախապէս կը գտնուէր Բասամ ա՛լխօղի մէջ, այժմ փոխադրուած է վերոյիշեալ խանութը։ Փափկակերներէն կը խնդրուի անգամ մը այցելել սոյն վաճառատունը, ո և է գնում ընելէ առաջ։

24—3

ՍԻՆԷՄԱ-ՕՐԻԱՆԹՕ

Դեկտ. 27 Դշ.էն մինչեւ 30 Ուր. գիշեր Սինէմա-Օրիանթոյի յայտագիրն է.— Լեսաւ Մթաւթին։ Ծովին փրփուրը (տրամ)։ Ռօպինէ երգչուհի մը կը սիրէ (քոմիք)։ Աւելի գեղեցիկը ո՞վ է (գոմէտի)։ Դիզնած ժանը (տրամ)։ Բրիպուլ բարեկործ։ Վերջին ներկայացումը կը սկսի ճիշդ ժամը 9ուկէսին։

ՄԷԶՕՆ ՏԱԹԷՆ
ԼԱՄՊՐՕԲՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ
Բերա, Մեծ Փողոց, Հաճօբուլօ Բասաժին կից, 278

Մեծ ցուցադրութիւն
Սիրուն կաղանդչէքներու

Սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուին Մետաքսեղէն, Բամպակեղէն, Բրդեղէն կերպասներ, Մուսլին, Ձեռնոց, Հովանոց, Անուշահոտութիւններ, Մարոքէնէ Առարկաներ, Ժիւբօն և Թօհաֆիէի վերաբերեալ ընտիր առարկաներ։

Տարեգլխի առթիւ վաճառատունը ամէն օր յեցուած է գնորդներու խուռն բազմութեամբ։ Կ՚աղանդչէքներ գնելէ առաջ՝ կ՚արժէ անգամ մը այցելել սոյն վաճառատունը։ Գիները խիստ աժան են։

ԱՐԱՄ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ
ՄՈՒՇՏԱԿԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ ՔԻՒՐՔՃԻ ԽԱՆ, 1-5

Արանց և կանանց համար առաջին կարգի և ամէն տեսակ մուշտակներ, Մանշօն և Պօա, վերջին նորաձեւութեանց համաձայն։

Այցելութիւն մը կը բաւէ ապրանքներու ազնուութեան և տեսակներու զանազանութեան մասին համոզուելու համար։

ՓՈՒՐՏԱԳԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ՈՐՈՇ ԳԻՆ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԲՕՐԼԸՄԱՆ
ԲԵՐԱ

ԱՄԵՆԱՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐՆԵՐ

ԲԼՈՒԶՆԵՐ		
Պլուզ ֆլանէլէ	Ղրշ.	10
Պլուզ թաւիշէ	»	40
Պլուզ տանթէլէ	»	20
Պլուզ ծակոտկէն	»	25
Պլուզ ասուիէ		50
Պլուզ մետաքսէ մէսալին	»	54

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐ		
Կամիզօլ, շապիկ, վարտիք տանթէլով զարդարուած	Ղրշ.	28
Ցերեկուայ շապիկ ձեռագործ պրոտէ	»	13
Բանտալօն ձեռագործ պրոտէ	»	13
Ցայգազգեստ մետաքսազարդ	»	70
Ժիւբօն պաթիսթէ, տանթէլազարդ	»	14

ԹԱՇԿԻՆԱԿՆԵՐ		
Թաշկինակ այրերու համար	Ղրշ.	19
Թաշկինակ կիներու համար	»	10
Թաշկինակ այրերու սկզբնատառով	»	29
Թաշկինակ կիներու »	»	23
Թաշկինակ զուտ կտաւէ կիներու	»	46
Թաշկինակ զուտ կտաւէ այրերու	»	63

ԿԱՇՈՒԵՂԷՆ		
Պայուսակներ թաւիշէ և ծոպով	Ղրշ.	9
Պայուսակներ մուշտէ վերջին ձեւ	»	9
Պայուսակներ շուէտ. մորթէ կորդով	»	21
Ժապօ պաթիսթէ, պրոտէով	»	12
Ժապօ Լուի Քէնզ	»	10
Ֆիշիւ Մարի Անթուանէթ	»	46
Մանեակ քարերով զարդը. 5էն սկսեալ	»	5
Զարդասեղ քարերով զարդը. 3էն սկսեալ	»	3

ԶԱՆԱԶԱՆ ԻՐԵՂԷՆՆԵՐ

	Ղրշ.
Մուշտակէ վրանոց մետաքսէ տալ.	432
Ժիւբօն մետաքս լիպէաթի	60
Բէնէուար նորաձեւ	60
Բէնէուար մետաքսեայ բօնժէ տանթէլով ճոխապէս զարդարուն	210
Սեղանի ծածկոց կերպասէ	18
Սեղանի ծածկոյ թաւիշէ	42
Վարագոյր կերպասէ զոյգը	25
Վարագոյր թաւիշէ զոյգը	85
Սեղանի սպաս 6 մարդու համար	42
Շրջազգեստ անգլ. կերպասէ	20

	Ղրշ.
Վզնոց մուշտակէ շատ երկար	60
Մանշօն մուշտակէ շատ լայն	60
Ուսանոց խմիթասիօն Հէրմին	70
Թեւանոց իմիթասիօն Հէրմին	70
Ուսանոց լուսթրէ, բէքլամի համար	60
Դրամապանակ կաշիէ սկսեալ 5էն	5
Թղթապանակ սկսեալ 8էն	8
Բանկոնակ հիւսուած կանանց համար	22
Պօլէռօ զուտ բուրդէ հիւսուած	45
Ժաքէթ հիւսուած կանանց համար	60

Գիներու նակայական զեղչ հետեւեալ իրեղէններու վրայ։

Քօսթիւմ թայէօր, վերարկուներ մուշտակներ (ճակէ, վերարկու, թեւանոց, պլուզներ, ժաքէթներ հիւսուած զուլպաներ, ձեռնոցներ, ձեռնապայուսակներ, թղթապանակներ, դրամապանակներ, ներմակեղէն, սեղանի սփռոց, ֆօղեր կանանց գլխարկներ, ակնեղէններ եւն. եւն. եւն.։

ՄԱՆ.— Ի վաճառ հանուած բոլոր իրեղէնները, հակառակ իրենց աժան գներուն, անբողոքելի են։

ԱՆՎԻՃԵԼԻՕՐԷՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՎ ՇՕՔՕԼԱՆ
« ՆԷՍԹԼԷ »
շօքօլան է որ Զուիցերիոյ մէջ, Ալպեաններու ամենազուտ կաթով պատրաստուած է

ՆԷՍԹԼԷԻ ԿԱԹՈՎ ՇՕՔՕԼԱՆ
ամենէն սննդարարն է եւ իր համը ամէն տեղ գնահատուած է։

ՆԷՍԹԼԷԻ ԿԱԹՈՎ ՇՕՔՕԼԱՆ ԱՄԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

عافيت اولسون

بك اوغلى بالق بازارنده قونيه بازارى صاحبلرى محمد على وحقى مصطفى اغالرك يكى مغازه‌لرنده هرتورلى الك نفيس وتازه يمشلر وميوه‌لرك الك اعلالرى بولنوب سنه باشى مناسبتيله غايت الويريشلى فياتلر ايله صاتلقده اولديغندن محترم اهاليمزه توصيه ايدرز . بركره مذكور قونيه بازارينى زيارت ايتمرى ايچون كيدنلر ممنون اولوب سنه باشنه قدر او نفيسماللرى ييوب عافيت ايدرلر .

ՌՈՒՍ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՇԲ., 26)8 յունվ. 1911.— Սինէուս շոգ. նաւապետ Բուգան երեկուան ժամը 4ին Տարտանէլ, Իզմիր, Բէյրութ, Աղեքսանդրիա:

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 26/8 յունվ. 1911.— Զար շոգենաւը, նաւապետ Պէլինօֆ, Գալաթիոյ քարափէն կը մեկնի Սեվաստաբոլ:

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 26)8 յունվ. 1911.— Իօֆրատ շոգենաւը նաւապետ Զէլօֆ ժամը 10ին Օտեսա:

ՀԻՆԳՇ. 29/11 յունվ. 1911.— Լազարեֆ շոգ. նաւապետ Զարանովսքի երեկ. Իզմիր. Քիոս, Հռոդոս, Մերսին, Իսքէնտէրուն, Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա Փոր Սա եւ Աղեքսանդրիա:

ՈՒՐԲԱԹ, 30)12 դեկտ. 1911.— Բօրօֆ շոգ., նաւ. Թէլտման, Գալաթիոյ քարափէն կը մեկնի իրիկուան ժամը 3ին Օտեսա:

ՇԱԲԱԹ, 31/13 յունվ.— Ամբ. Ալեքսանտր շոգ., նաւ. Կիլօգռաֆօֆ քարափէն կը մեկնի ժամը 4ին Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ, Պաթում:

ԿԻՐԱԿԻ 1)14 յուն. 1911.— Զինաչօֆ շոգենաւը, նաւապետ Հէյման իրիկուան ժամը 4ին, Պուրկազ, Վառնա, Օտեսա, [illegible] Տոմսի, ապրանքի տեղաւորութեան եւ այլ համար դիմել գլխաւոր գործակալութեան, ի Զէյթի Բըլիթըլ խան Ղալաթիա, ինչպէս և Պոլսոյ մասնաճիւղին Տաքսատան դիմացը:

SIROP FAMEL
անհերքելիօրէն
ԿԸ ԲՈՒԺԷ
նոյն իսկ մնայուն
ԲՐՈՆՇԻՏԸ
անգամ
ՀԱԶԸ
ՖԱՄԵԼ ՕՇԱՐԱԿ
Կը ծախուի երկրագնդի բոլոր առաջնակարգ դեղարաններու մէջ:

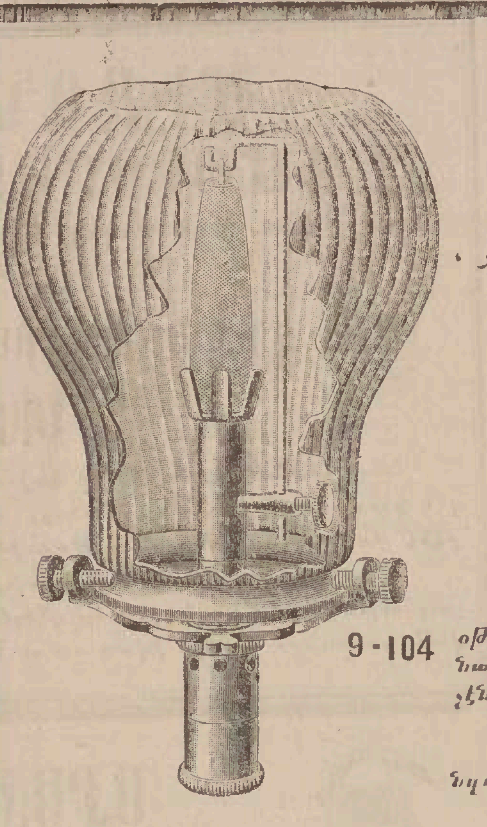
9-104

اسه‌تيلن تنويراتى عمومى تجارتخانه‌سى

غلطه‌ده هزارن سوقاغنده نومرو ۷

پارسده قليشى بولوارنده (اوفيسى سانترال داسه‌تيلن) نام تجارتخانه‌نك اجنته‌سى

مغازه‌مز شهرلر، اوتللر، قهوه‌لر، صيفيه‌لر، خانه‌لر، فابريقه‌لر، استاسيونلر، واپور اسكله‌لرى، اپارتمانر، مكتبلر، چفتلكلر وسائر مؤسساتك اسه‌تيلن غازى ايله تنويرينى درعهده ايدر.

الك مشهور ومكمل هواغازى لامبه‌لرى اعمال ايدن فابريقه‌لرك يكانه وكيليدر .

اسه‌تيلن تنويراتى : هواغازى پترول والكتريق ضيالرندن دها اعلا ودها زياده تهلكه‌سزدر .

مغازه‌مزى بركره زيارت ايتمك بياناتمزك صحتنى اثباته كافيدر .

ԱՍԷԹԻԼԷՆԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

ԸՆԴՀ. ՎԱՃԱՌԱՏԵՂԻ

Գալաթիա, Հէզարէն փողոց, թիւ 7

Բարիզ, Պուլվար Պիզի, օֆիս Սանթրալ տ'Ասէթիլէնի ներկայացուցիչ

Այս վաճառատունը ասէթիլէն կազով լուսաւորութիւն կը հաստատէ քաղաքներու, օթէլներու, սրճարաններու, ամարանոցներու, տուներու, գործարաններու, կայարաններու, նաւամատոյցներու, ապարթըմաններու, դպրոցներու, ագարակներու և ուրիշ ամէն կարգի շէնքերու մէջ:

Օդային կազի ամէնէն համբաւաւոր գործարաններուն միակ ներկայացուցիչն է:

Ասէթիլէնով լուսաւորութիւնը օդային կազէն, քարիւղէն և ելեկտրական լոյսէն նուազ վտանգաւոր է:

Կը բաւէ անգամ մը մեր վաճառատունը այցելել, համոզում գոյացնելու համար:

رومانيا سرعت واپورلرى

قرصالى وپنجشنبه وجمعه ايرتسى كونلرى (آلافرانغه ساعت ۳ ده) استانبولدن حركت ايدن ۱۲ ساعتده كوستنجه‌يه مواصلت ايدرلر . هرپنجشنبه كونى (الافرانغه ۳۰ ساعتده حركت ايدن واپور ۱۸ ساعتده ازميره ، ۱۲ ساعتده ازميردن پيره‌يه وساعت ۳ ده مواصلت ايدرلر .

بوهفته ظرفنده حركت ايده‌جك واپورلر .

پرنچيزماريا — كانون اول ۲۰ صالى ساعت ۳ ده كوستنجه‌يه
داچيا — كانون‌اول ۲۲ پنجشنبه « ۳ ده كوستنجه‌يه
ركه‌لقارول — كانون‌اول ۲۲ پنجشنبه « ۳ ده كوستنجه‌يه
رومانيا كانون‌اول ۲۴ جمعه‌ايرتسى اسكندريه‌يه

اجنته‌لر : غلطه‌ده موسيو مولر وشركاسى
استانبولده كوپرى باشنده رشاديه جاده‌سنده ريختيم خانده توفيق بك

Ռումանական Շոգենաւային Ընկերութիւն

ՔԷՕՍԹԷՆՃԷԻ ԳԻԾ

Ամէն երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը Կ. Պոլսէն մեկնող շոգենաւերը 12 ժամէն Քէօսթէնճէ կը հասնին: Հինգշաբթի օրերը մեկնող շոգենաւերը 18 ժամէն Իզմիր, 12 ժամէն Իզմիրէն Պիրէոն և 30 ժամէն Պիրէոնէն Աղեքսանդրիա կը հասնին: Հաղորդակցութիւն ճամբորդաց կառախումբերուն, Պերլին և ռումանական արագընթաց շոգեկառքերուն հետ:

Կ. ՊՈԼԻՍ-ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԻ ԳԻԾ

ԴԵԿՏ. և ՅՈՒՆ.
20/2 Գշ. երեկ. ժամը 3ին «Բրէնչիբէզա Մարիա» դէպի Քէօսթէնճէ
22/4 Եշ. » » 3ին «Տաչիա» դէպի Քէօսթէնճէ
22/4 Եշ. » » 3ին «Ռէկէլէ Կարօլ» դէպի Քէօսթէնճէ
24/6 Շբ. » » 3ին «Ռոմանիա» դէպի Իզմիր, Պիրէոն եւ Աղեք.

Տեղեկութեանց համար դիմել ռումանական շոգենաւային ընկերութեան Ընդհ. գործակալ Ու. Հ. Միւլլէր, Ղալաթիա, քարափին վրայ և գեր գործակալ Թէվֆիգ պէյ, Պոլիս Րէշատիէ Րըխթըմ խան:

„ՆԱՍԻՕՆԱԼԱ"

„NATIONALA"

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Ի ՊՈՒՔՐԷՇ [illegible]

(Անմիջական հսկողութեան Ռումանական կառավարութեան հակակշռին տակ—)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ
ՊՈՒՔՐԷՇ
ԻՐ ՍԵՓԱԿԱՆ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ

	Ֆր.
Դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	2,000,000
Պահեստի գումար	4,765.000
Պահեստի գումար բրիմներու, վնասներու եւն. մինչեւ 1910 դեկտ. 31	22,145,090.27
Ապահովագրեալներու վճարուած վնասներ մինչեւ 1910 դեկտ 31	104.000.000

Պոլսոյ մէջ «ՆԱՍԻՕՆԱԼԱ» կը կատարէ ամէն տեսակ կեանքի ապահովագրութիւններ խիստ նպաստաւոր պայմաններով:

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել՝

Օ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ
Ընդհ. Գործակալին Թուրքիոյ
Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Էօմէր Ապիտ խան, թիւ 9 և 16 3—30

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԴԱՇԻՆ ԿՐԹԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հուլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Նաւանուն	Թոն.	Նաւանուն	Թոն.	Նաւանուն	Թոն.	Նաւանուն	Թոն.	Նաւանուն	Թոն.
Ալպանօ	1039	[illegible]	4311	Հիտալկօ	1531	Մարթէլլօ	3709	Սափֆօ	1119
[illegible]	3607	[illegible]	938	Հինտու	3720	[illegible]	3557	[illegible]	1735
Անճէլօ	1541	[illegible]	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
[illegible]	2277	[illegible]	1713	[illegible]	595	Մոնթէպէլլօ		[illegible]	1203
[illegible]	1822	[illegible]	504	Իտահօ	2354	Մուրիլլօ	3419	[illegible]	1323
[illegible]	1264	[illegible]	3464	[illegible]	5540	Նէրօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
[illegible]	4481	[illegible]	1520	Ճիւնօ	1080	Օսլօ	4100	[illegible]	3327
[illegible]	1371	[illegible]	1841	[illegible]	1053	Օնթարիօ	4036	Թոլէտօ	1479
[illegible]	1837	Ֆիտօ	954	Քոլբինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
[illegible]	1244	Ֆինլանտ	1828	[illegible]	1700	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Դագօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
Ջիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանթօ	2272	[illegible]	3329	Վոլթուրնօ	2391
[illegible]	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	[illegible]	1553	[illegible]	1350
[illegible]	4235	[illegible]	1143	Լորէնցօ	2191	Ռոլլօ	1613	[illegible]	1209
[illegible]	2905	[illegible]	1011	Մալմօ	724	Ռոմէօ	1789	[illegible]	
[illegible]	895	[illegible]	1695	Մարէնկօ	1272	[illegible]	126	[illegible]	

«Բօլէնօ» և «Թիքօ» շոգենաւերը հոս ժամանած են:
«Վիկօ» շոգենաւը յուն. 14ին և «Մօրօքքօ» շոգենաւը յունվ. 21ին կը սպասուին:
Դիմել Գործակալներուն Ճ. ՀԻԼԸ ԷՆՏ ՐԻՑՕ
Թիւ 22—24 [illegible] խան, Գալաթիա

خيرى اقبال قيونجى قرداشلرى

بيوك خفافيه مغازه‌سى درسعادت سلطان حمام خداوردى خان نومرو ۱۱

آمريقان هوودلاستيكلرى

خالص امريقان هوودلاستيكلرى دنيانك الك صاغلام وطيانقلى لاستيكلريدر . اصلا قايماز طوبتدن محافظه ايدر . پارچه‌لنتجيه قدر رونقنى غائب ايتمز . مغازه‌مزده هركيسه‌يه الويرشلى پوطينلر، اسقارپينلر، تر ليكلر وهردرلو صاغلام وظريف اياق قابلرى دخى واردر .

طشره‌دن وقوعبوله‌جق طوبدن سپارشلر درحال كمال سرعتله اجرا ايديلور .

ԽԱՅՐԻ ԻՔՊԱԼ ԳՈՅՈՒՆՃԸ ԵՂԲԱՐՔ

HOOD RUBBER COMPANY BOSTON
U.S.A.

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀՈՒՏ ԼԱՍՏԻԿՆԵՐ

ՊՈԼԻՍ, ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ, ԽԻՒՏԱՒԷՆՏԻԿԵԱՐ ԽԱՆ, ԹԻՒ 11.

Այս վաճառատան մէջ կը ծախուին այրերու, կիներու և տղոց յատուկ նորաձեւ, տոկուն ու չիք սկարբին, կօշիկներ և բոթթօթ, ամէն տեսակէ: Գիները չափաւոր են: Ամերիկեան Հուտ Լաստիկները աշխարհիս ամէնէն տոկուն և լաւ տեսակն է:

Գաւառներէն յանձնարարութիւնները փութով կը կատարուին: 104—72

ماجد محمد قره قاشه

ՄԱՃԻՏ ՄԷՀՄԷՏ ԳԱՐԱԳԱՇ

ԹՕՀԱՖԻԷԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ ՃԱՏՏԷՍԻ, ԹԻՒ 11 ԵՒ 12

Այս առեւտրական հաստատութիւնը նշանաւոր է առեւտրական աշխարհին մէջ իր իմաստալից օրէնքին համար. «Վերանորոգութեան ոգին կ'առաջնորդէ յառաջդիմութիւնը»: Եւրոպայի նմանօրինակ հաստատութեանց նման նոր վաճառատուն մը շինել տուած է, ուր թօհաֆիէի վերաբերեալ ամէն կարգի ապրանքներ կը գտնուին: Վաճառատան Տէրը Եւրոպայի առեւտրական ամենէն կարեւոր կեդրոններուն մէջ բրած ուղեւորութեան շնորհիւ, բերել տուած է ամենավերջին նորաձեւութեամբ շինուած, կիներու և աղջկանց յատուկ ՃԻՊՈՒՆՆԵՐ, ՊԼՈՒԶՆԵՐ, ԺԻԲԵՐ ԵՒ ԺԻԲՕՆՆԵՐ, այրերու և տղոց համար ՃԻՊՈՒՆՆԵՐ, ՖԱՆԹԻԶԻ ԲԱՃԿՈՆՆԵՐ, ամրան յատուկ ՀՈՎԱՆՈՑՆԵՐ և վաճառատան գլխաւոր ապրանքը և մասնագիտութիւնը եղող ՖԵՆԻԼԱ, ՖՈՒԼԻԳԱՐ և ուրիշ շատ տեսակ ընտիր ապրանքներ կը խնդրուի անգամ մը այցելել այս վաճառատունը, համոզուելու համար թէ հոն գտնուող ապրանքները ինչ ընտիր տեսակէ և [illegible] են:

Վաճառատունը Մահմուտ Փաշա Չէքիճիլէր խանին կից 37 և 38 թիւ խանութներէն զատ ուրիշ մասնաճիւղ չունի: Այս մասին յարգոյ յաճախորդներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի: 51—52

عثمانلى صابون خلاصه‌سى

عثمانلى آثار وطن فابريقه‌سى — مصطفى ناظم — ماربوشجيلر چارشولى خان

اشبو صابون خلاصه‌سى صابون تركيبلرندن وصحته خادم اجزالردن مركب اولوب وجودى تطهير ايتمكده، چاشور ييقامقده، اثوابلرى سلوب تميزلمكده، هر اشيا اوزرندن كيرلرى چيقارمقده، بولاشيق قابلرى وتخته وخالى وكليم ومرمر طاشلرى وجام وامثاللرينى تطهير ايتمكده، صابون وامثالندن بش وعطارلرده ودها اهون اولديغى واصلا مخلوط شيلردن مركب بولنمديغى تامين ايدرز . بقاللر قوتلى تعرفه‌سيله بولنور . مغازه‌مزدن دخى النور . خارجدن طلب وقوعنده مجانا نمونه كوندريلور .

عثمانلى مركز كلبرينك ۲۲ نوعى صوك اصول وفن دائره‌سنده اعمال وهرقاشه ۱۲۰ نوع خاص وثابت رنكلى بوياسى بولنمقده‌در . صابون ومعجون بوياسى صورت مخصوصه‌ده فابريقه‌مزده اعمال ايدلمكده‌در .

ՕՃԱՌԻ ՓՈՇԻ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԱՍԱՐԸ ՎԱԹԱՆ ՄՈՒՍԹԱՖԱ ՆԱԶԸՄ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՐՓՈՒՇՃԻԼԱՐ, ՉԱՐՇԸԼԸ ԽԱՆ

Այս օճառի փոշին, քիմիական և առողջապահ բաղադրութիւններով պատրաստուած, ո և է խառնուրդ նիւթ չի պարունակեր իր մէջ: Մարմինը և ճերմակեղէնները լաւ մը կը մաքրէ, զանազան առարկաններու վրայ գտնուած բծերը կը հանէ, խոհանոցի անօթները, տախտակամածները, գորգերը, մարմարեղէնները ապակիները և ադամանդեղէնները կը մաքրէ: Նոյնպէս կարելի է սպասներու մէջ գործածել, գիրերը և մեքենաները լուալու համար: Ամէն կարգի օճառներէն հինգ անգամ աւելի զօրաւոր ըլլալով գինն ալ անոնցմէ աժան է: Գործածութեան եղանակն ալ շատ դիւրին է և մասնաւոր թուղթերու վրայ բացատրուած է: Զանազան տեսակ մետաքսի, ներկեր ու ձիւթեղէններ կը պատրաստուին այս գործարանին մէջ: Նմուշները ձրի կը ղրկուին: 21—52

ՀԱՆՐԻՀ ԼԱՆՑ

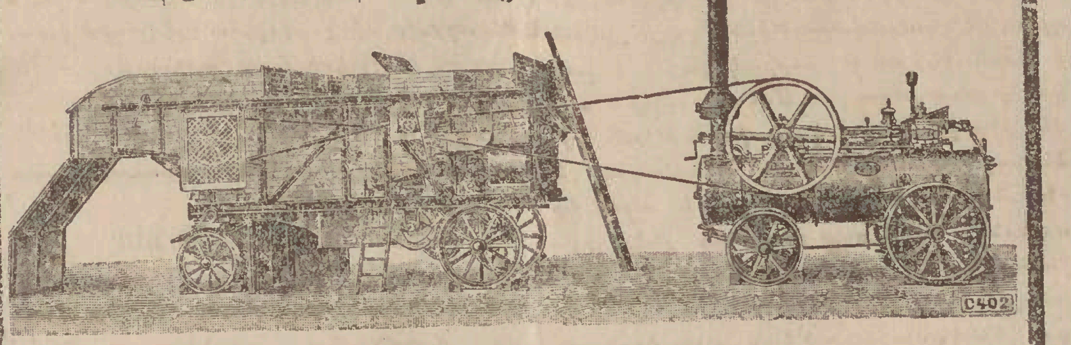

ԼՈԳՈՄՈԹԻՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿԷ ՓՈՂՈՑԻ ՎԱՅՐԱՇԱՐԺՆԵՐ, ԿԱՄՆԱԼՈՒ ՄԵՔԵՆԱՑ (ՄԵՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ) ՑՈՐԵՆ ԿՏՐԵԼՈՒ ՀԱԿ ՇԻՆՈՂ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ

ՖՐԻՑ ՊՐՕՔՇԻԲԸՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ԳԱԼԱԹԻԱ, ՎՈՅՎՕՏԱ ԽԱՆ

مانهايمده « هانرى لانس » فابريقه‌سى معمولاتى

هر جنس لوقوموبيللر سوقاق لوقوموتيفلرى ، صمان كسوب باليه ياپان ماكنه‌لر خرمن (باتوز) ماكنه ، امتيازلى

عموم ممالك عثمانيه اجنته‌لرى فريس بروقشير وشركاسى

درسعادت غلطه ووبووده خان

45-54

ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԱՂԲՆԻՒԹԵՐՈՒՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆԸ

Հողագործնե՛ր, այգեպաննե՛ր, պարտիզպաննե՛ր, ծառատնկողնե՛ր, անկարկողնե՛ր, ուզե՞ք ձեր յաջողութիւնը նուազեցնել, աւելի դրամ շահիլ և հարստանալ. Չիլիի նիթրաթ տը սուտը գործածեցէք, որ բոլորածին պարունակող բոլոր աղբանիւթերուն լաւագոյնն է: Այդ աղբանիւթը տունկերուն ահագին անունդ մը կուտայ որ տունկին ուղղակի կ'իւրացնէ ուղղակի: Ձեզ համոզելու համար, սորեւ առաջ կը բերենք Պրուսայի երկրագործական վարժարանին տնօրէն Թէօտոր էֆ. Քոնսթանթինիտէսի կողմէ կատարուած փորձերուն արդիւնքները.—

1910Ի ՓՈՐՁԵՐԸ

Մէկ հէքթար (10000 քառ. մէթր)		ցորեն	գարի	վարսակ
Հողի տարածութեան վրայ՝ առանց աղբանիւթի	քիլ.	750	1627	1270
» » » » սիւբէր ֆոսֆաթով (առանց նիթրաթ տը սուտի)	»	1125	1900	1500
Հողի տարածութեան վրայ, սիւբէրֆոսֆաթով, բօթասով և նիթրաթ տը սուտով	»	2000	2250	2000

1911Ի ՓՈՐՁԵՐԸ

Մէկ հէքթար (10000 քառ. մէթր)		Պորտոյի ցորեն	ցորեն Պօն Ֆէրմիէ	ձմրան գարի	սեւ վարսակ
Հողի տարածութեան վրայ սիւբէրֆոսֆաթով և բօթասով աղբուած	քիլ.	800	1250	1400	1300
Սիւբէրֆոսֆաթով, բօթասով եւ նիթրաթ տը սուտով աղբուած	»	1750	2300	2000	2000

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել Չիլիի նիթրաթ տը սուտի արտադրիչներու գործակալութեան գրասենեակը, Ղալաթիա, Գէօրգ պէյ խան, թիւ 4, ուր պիտի կրնաք անձամբ տեսնել ուրիշ տունկերու վրայ ձեռք բերուած արդիւնքները: Ասկէ զատ, կրնաք ձրի ստանալ նիթրաթ տը սուտի նմոյշ մը, անով փորձ ընելու համար: Նոյնպէս ձրի կը տրուի քիմիական աղբանիւթերու գործածութեան եղանակը ցոյց տուող տետրակ մը: 27—21

ديشلركزى محافظه ايتمك ايسترسه‌كز
[illegible] صويى قوللانكز هر اجزاخانه‌ده بولنور

باغلرباشنده چفتليك غازينوسى ديمكله مشهور ومعروف اولان غازينو وبغچه اجاره ويريله‌جكندن طالب اولانلرك غلطه‌ده هلبك خانده تجاردن بجديان روانت افندى‌يه مراجعت اولنور .

فرانسز مواد انشائيه مغازه‌سى : ت . تريقون ويه‌ئو خلفلرى

غلطه‌ده : موخانه جاده‌سى نومرو ۶۱

امور وانشاآت نافعه ايچون آلات وادوات وصنعى طاشلر اعماله مخصوص ماكنه‌لر

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՇԻՆՈՒԱԾԱՆԻՒԹԵՐՈՒ

Թ. ԹՐԻՔՕՆ ՎԻԷՅՕ Յաջորդ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՄՈՒՄՀԱՆԷ, ԹԻՒ 61. 31—52

Հանրօգուտ շինութեանց և հանքերու յատուկ գործիքներ և արուեստական քարերու յատուկ մեքենաներ:

ՐՈՅԱԼ-ԷՔՍՉԷՆՃ ԷՇԱՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 5 250.000 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

Ծովային Ապահովագր. Ընկերութիւն

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՎՏԱՆԳՆԵՐՈՒ
ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՒ ՍԱՎՈՒՆԱՆԵՐՈՒ ՄԻՋՈՑԱՒ
ՈՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ Ի ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ԴԷՄ
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել՝

ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՈՒՆ՝
ՔԼԻՖՕՐԴ, ՖՕՖԻՕՆ Ց. ՓՕՐԹԻԿԼԱՆ [illegible]
Ղալաթիա թիւ 6, 7 եւ 8, [illegible] խան 52—52